

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

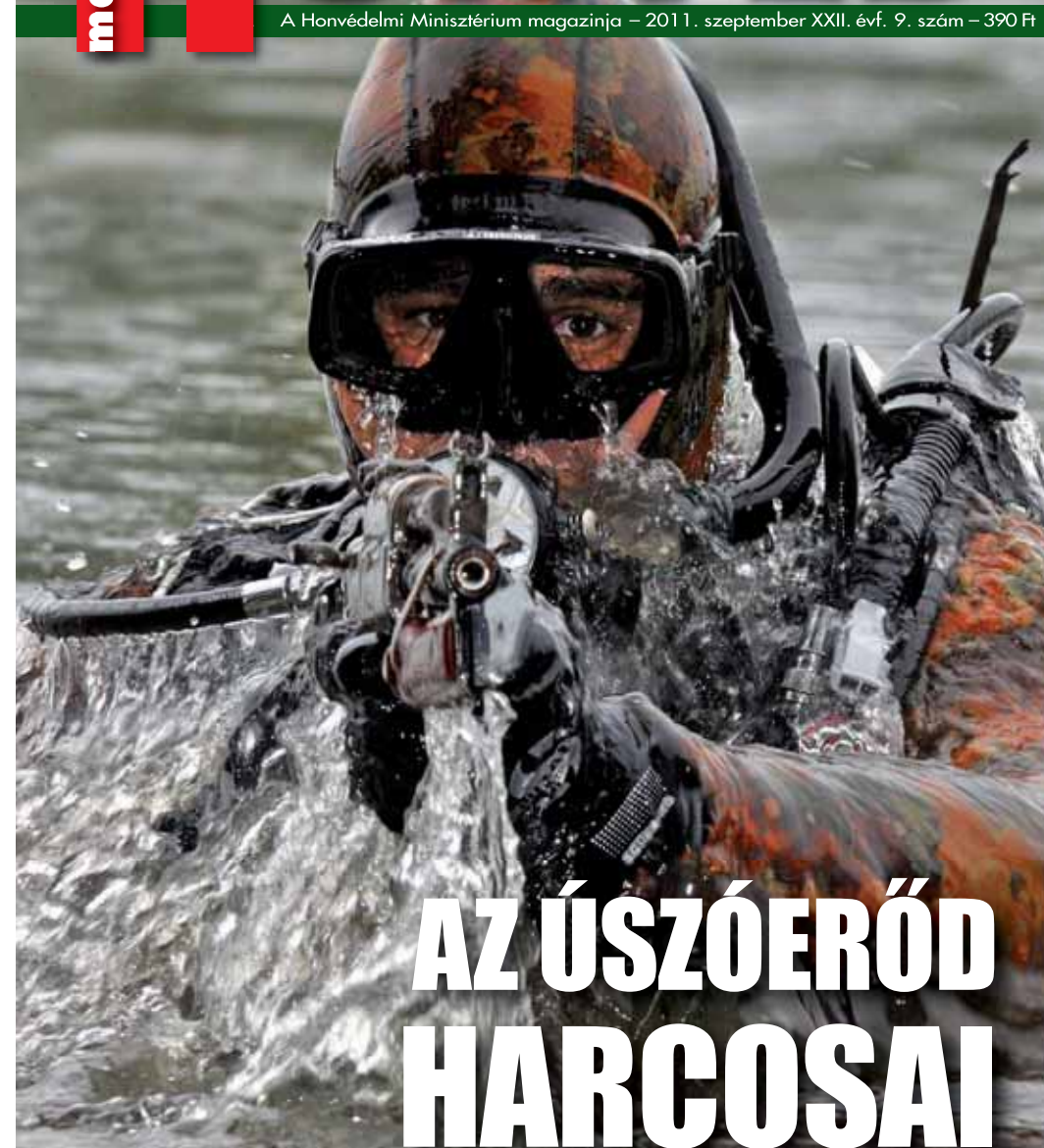
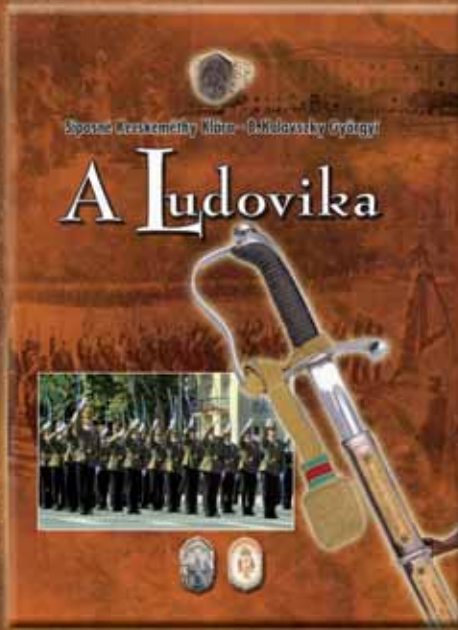
www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2011. szeptember XXII. évf. 9. szám – 390 Ft

„Legyetek bajtársiasak, emberszeretők, katonáitokat, leendő beosztottjaitokat becsüljétek meg, tisztességesen bánjatok velük...

Gyűlölködést ne szítsatok egyetlen szomszéd nemzet ellen sem, mert itt, a Kárpát-medencében élünk ezer éve és még élni fognak utódaink több ezer éven keresztül...
A mi eszméinket vegyétek át, legyetek utódaink, mi ígérjük, hogy benneteket mindig támogatni fogunk munkátokban, amennyiben a haza és a parancsnokaitok ezt kívánják!”
(A Zrínyi Média legújabb kötetének „fülszövege” Szende László nyugállományú ezredesét, egykori ludovikás akadémikust idézi.)

AZ ÚSZÓERŐD HARCOSAI

A kötetbe „belelapozhatnak” a honvedelem.hu honlap digitális könyvtárában.

97898663006 11009

Fotó: Tóth László

Kőbe vésve, bronzba öntve

DIADAL BUDÁN – EMLÉKMŰ GYŐRBE

Európa több államának egyesített serege, köztük húszezer magyar katona, 1686. szeptember másodikán, 78 nap ostromot követően, visszavítva Buda várát az azt 145 éven át megszállva tartó törököktől. E történelmi esemény – amellyel lapunk 18–21. oldalán külön cikk foglalkozik – tiszteletére állíttatott emlékművet Győr városában a helyi püspök – a későbbi esztergomi érsek – Kollonich Lipót (1631–1707), nem sokkal a Lotharingiai Károly herceg vezette keresztény haderő világraszóló győzelme után.

A hasáb alakú, késő reneszánsz hatású, gyümölcshüvelyekkel és figurális domborművekkel díszített talapzaton hosszú oszlop áll, tetején a főalak, Mária látható, karján a gyermek Jézussal. A talapzat négy sarkán egy-egy korai barokk stílusban készült szobor kapott helyet: ezek Szent István királyt, két kiemelkedő jelentőségű katolikus személyiséget, Keresztelő Szent Jánost és Pádúai Szent Antalt, valamint Ausztria védőszentjét, Szent Lipótot mintázzák. A Mária-oszlopot balusztrádos korlát (kőből készült díszes mellvéd) veszi körül. A talapzat két oldalán latin nyelvű felirat olvasható, amely arról tudósít, hogy az emlékművet 1686-ban Kollonich emeltette a budavári győzelem tiszteletére, ezért az alkotást régebben Kollonich-oszlopnak is nevezték.

– Persze a győriek nem véletlenül tisztelegtek ezzel a monumentális kompozícióval egy olyan diadal emléke előtt, amely tőlük – legalábbis földrajzi értelemben – viszonylag távol zajlott le. Az ostrom során tudniillik jelentős szerepet játszottak – és komoly véráldozatot hoztak – a győri végvári hajdúk, annak a Fiáth János őrnagynak a vezetésével, akinek nevét ma utca viseli Budán, a Bécsi kapu előtti részen – jegyezte meg Tóth Vilmos történész.

A Mária-oszlophoz egyébként eredetileg nem négy, hanem nyolc mellékszobor tartozott, csakhogy az 1896-os restaurálásakor „megrövidítették” az alkotást. Ekkor tűntek el az emlékmű érett barokk elemei, a lándzsás díszkorlát, a dísz mécsesstartók, továbbá a külső balusztrádos korlát négy sarkán álló Szent Sebestyén-, Szent Rókus-, Xavéri Szent Ferenc- és az Immaculata-szobor; utóbbiak szintén kőből készültek, de festett kivitelben. A felsorolt négyből két szobor – Szent Sebestyén, Szent Rókus – ma az ausztriai Müllendorf (Szárzavám) község 1904-ben épült templomának homlokzatát díszíti. Az Immaculata (szepőlötlen, Szűz Mária dicséret jelzője) a Kálvária utcai apáca kertjébe, Xavéri Szent Ferenc pedig az orsolyitákhoz került, de ezeknek 1948-ban, a rendek feloszlása után nyomuk veszett.

A Mária-oszlop legutóbbi restaurálása 2009-ben vette kezdetét, s egy teljes évet vett igénybe: a műalkotás tavaly került vissza eredeti helyére, a Széchenyi térre, Győr barokk főterére. A felújítás során a szentek visszakapták az idők folyamán ellopt attribútumaikat: Szent István a jogart, Keresztelő Szent János a keresztet, Pádúai Szent Antal a liliumot, Szent Lipót pedig a dárdát.

Ternészetesen nemcsak Győrben, hanem a győzelem helyszínén, azaz a budai várban is találhatunk az 1686-ban lejárásodott események emlékére állított műalkotást. Az egyiket például a Bécsi kapu téren: a jobbajával kettős keresztet magasba emelő szárnyas nőalakot – Ohmann Béla bronzból készült munkáját – 1936. szeptember másodikán avatták fel. A haraszti mészkőből faragott talapzat bal oldalán a „Budavár felszabadításának 250. évfordulóján emelte a Székesfőváros” felirat olvasható, jobb oldalán pedig latinul a következő szöveg kapott helyet: „A királyi Buda visszanyerése szabadságát a szolgaság alól az Úr 1686. évben.”

Az Anjou-bástyán is áll egy, az ostromhoz kapcsolódó alkotás; az 1932-ben, Szille Kálmán festőművész tervei alapján készült jelképes (turbánt formázó) síremléket a harc utolsó napján elesett Abdurrahman Abdí Arnaut pasa, a várvédő török sereg parancsnoka tiszteletére emelték. Különlegessége, hogy állítása költségeit annak a Szabó Györgynek a leszármazottai fedezték, aki szintén 1686. szeptember másodikán, ráadásul éppen az emlékmű jelenlegi helyén lelta halálát, a Veszprém megyei magyar hajdúk sorában harcolva.

26

A KABULI REPÜLŐTÉREN HUSZONÖTEZER EMBER DOLGOZIK. ITT BONYOLÓDIK AZ ISAF UTÁNPÓTLÁSA. CSAK A KATONAI TEHERSZÁLLÍTÓ GÉPEK FORGALMA TÖBB MINT ÉVI 250 EZER TONNA. EZT A LÉGIBÁZIST IRÁNYÍTOTTA FÉL ÉVIG KILIÁN NÁNDOR DANDÁRTÁBORNOK...

14 A történelem legpusztítóbb terrortámadását a Föld legerősebb állama ellen követték el. Világunk azóta megváltozott...

18 Az álhóramra jött az igazi, és a keresztény sereg visszafoglalta a már csaknem másfél évszázada török kézen lévő Budát.

42 A VSZ felbomlása a tömeghad-seregek fegyvereinek nagy hányadát tette feleslegessé. A „romokon” új képességek teremtődtek.

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN KÖVETKEZŐ SZÁMA 2011. OKTÓBER 7-ÉN JELENIK MEG.

58 A Zrínyi Média ismét új kezdeményezéssel állt elő – ezúttal a drog elleni harc frontján lép fel, gyermekeink védelmében.

Zrínyi Média
HM Kommunikációs Kft.

Diadal Budán – emlékmű Győrben 1

HADERŐ
Esküjükhöz híven, ősi erényeink szellemében 4

NAGYVILÁG
A vasfűggyönön innen Kockázattan 14

HADAK ÚTJÁN
Visszavívták 18

SEREGSZEMLE
Augusztusban történt Égi-földi visszafogadás 26
Tábori Posta 31
Akkreditált békeoktatók 35
Három az egyben 38

HADITECHNIKA
Irány Nyugat! 42

HÁTORSZÁG
Feltámad a vár 48
Az Úszóerőd harcosai 51
Eltávozott egy legenda 54
Tiszaparty 56
Az új nemzedék nemzetéért 58
Éremgyűjtő pontvadászk 61
Hadikrónika 64

A Honvédelmi Minisztérium magazinja XXII. évfolyam 2011. 9. szám

Kiadja a Zrínyi Média
HM Kommunikációs Kft.
Felelős kiadó:
Dr. GUBCSI LAJOS ügyvezető
Nyomtatás:
HM Térképészeti Közhasznú Nonprofit Kft.
Felelős vezető:
NÉMETH LÁSZLÓ ügyvezető
Kiadói főszerkesztő:
ZSALAKÓ ISTVÁN
Szerkesztőség: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315, HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Szerkesztőség-vezető:
TÖRÖS ISTVÁN
Szerkesztők:
SZABÓ BÉLA, M. TÓTH GYÖRGY,
TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ
Olvasószerkesztő:
GYÖRI LÁSZLÓ
Képszerkesztő:
RÁCZ TÜNDE
Fotók:
FILM- ÉS FOTÓSTÚDIÓ
Tervezőszerkesztő:
GRÓF ISTVÁN
E HAVI MAGAZINUNKAT
M. TÓTH GYÖRGY SZERKESZTETTE
Borítófotó: RácZ Tünde

ISSN: 0865-6932
Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.
További információ:
06-80-444-444

„Szent István királlyal kezdődött minden, de itt és most önökkel folytatódik.”

AUGUSZTUS 20-ÁN, A BUDAPESTI HŐSÖK TERÉN AZ ORSZÁG SZÍNE ELŐTT HATVANEGY HONVÉDTISZT TETT ESKÜT ARRA, HOGY KATONAKÉNT A HAZÁT MINDHALÁLIG SZOLGÁLJA. AZ IFJÚ HADNAGYOK — A RÉGI LUDOVIKÁS SZOKÁST KÖVETVE — FOGADALMUKAT KARDRÁNTÁSSAL ERŐSÍTETTÉK MEG. EZT A HAGYOMÁNYT TAVALY ELEVENÍTETTÉK FEL, S IDÉN ÚJABB MOZZANATTAL EGÉSZÍTETTÉK KI: A KARDRÁNTÁS UTÁN AZ IFJÚ TISZTEK MEG IS LENGETTÉK A SZÁLFEGYVERT A FEJÜK FELETT, KIFEJEZVE EZZEL AVATÁSUK FELETT ÉRZETT ÖRÖMÜKET.

A tisztavatáson megjelent dr. Schmitt Pál, Magyarország köztársasági elnöke (egyben a Magyar Honvédség főparancsnoka), aki dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter és dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke kíséretében érkezett a tere, majd fogadta Molnár Zsolt alezredes – a Ludovika Zászlóalj parancsnoka – jelentését. A Rákóczi-díszjel felhangzása, illetve a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium jóvoltából ki-

mondottan erre az eseményre újonnan elkészített történelmi zászlók bevonulása után a Himnusz következett; ezt a Honvéd Együttes férfikarával együtt, a katonák is énekeltek.

A ceremónia Hende Csaba beszédével folytatódott; ebben a honvédelmi miniszter méltatta a magyar katonák missziós szolgálatát, egyúttal megemlékezett az elmúlt egy esztendő során, afganisztáni szolgálatuk teljesítése közben hősi halált halt négy honfitársunkról.

Rámutatott: honvédeink teljesítették kötelességüket az árvízi védekezés és a vörösiszap-katasztrófa következményeinek elhárítása során is, majd az egész országgal együtt vették ki a részüket Kolontár és Deveser újjáépítéséből: – Amikor kimondják az esküt, ehhez a helytálló közösséghez csatlakoznak egyszer és mindenkorra – hangsúlyozta a miniszter.

– Magyarország megújul; ebben a hatalmas munkában nekünk a honvédelem

ESKÜJÜNKHÖZ HÍVEN, ŐSI ERÉNYEINK SZELLE

MÉBEN

megújítása jutott – jegyezte meg Hende Csaba, majd felsorolta az eddigi eredményeket: az új alaptörvény, illetve az új honvédelmi törvény elfogadását – amelyek a kor követelményeinek megfelelő

kereteket biztosítanak a Magyar Honvédség működéséhez –, az önkéntes tartalékos rendszer újralkítását, a Honvéd Koronaőrség és az MH Ludovika Zászlóalj létrehozását. A miniszter beszélt a működését 2012-ben megkezdő közszolgálati egyetemről is, amely – szavai szerint – a nemzet szolgálatának új útjait nyitja meg az ifjúság előtt, hiszen az egységes alapképzésre építve átjárást biztosít majd a különböző közszolgálati életpályák között. A katonai életpályamodellről szólva pedig azt mondta a tisztjelölteknek: a jövőben kiszámítható karriert befutva, anyagi biztonságban élve, kizárólag honvédtiszti hivatásukra, a haza védelmére összpontosíthatják majd erejüket.

– Rendkívül szűkös költségvetés mellett előkészítjük azokat a fejlesztéseket, amelyek katonai képességeink megőrzéséhez szükségesek. Ehhez elengedhetetlen a hazai hadiipar újjáélesztése, hogy a rendelkezésre álló pénzt magyar tervezésű, magyar munkahelyeken előállított, korszerű magyar fegyverekre és más eszközökre költessük el – fogal-

mazott Hende Csaba, majd hozzátette: – Sokat végeztünk, de hatalmas munka vár még ránk. Ez a munka mostantól az önöké is. Hívom önöket: együtt dolgozzunk tovább! Honvédtisztek! Szent István királlyal kezdődött minden, de itt és most önökkel folytatódik. Honvédelmi miniszterként azt várom és elvárom, hogy az önökre bízott katonákat vezessék esküjükhöz híven, ősi erényeink szellemében. Adjanak példát elkötelezettségből és becsületből, bátorságból és hűségből, szorgalomból és állhatatosságból.

A miniszteri beszédet követően a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem idén végzett tisztjei esküt tettek; a fogadalomtétel szövegét Kálmán Dávid kiválóan végzett hadnagy mondta elő, majd miután erre engedélyt kapott a köztársasági elnöktől, frissen avatott tisztársaival együtt – „A hazáért, mindhalálig!” jelmondat kíséretében – végrehajtotta a kardrántást; az egykori ludovikás hagyományokat idéző, a ceremónia menetébe tavaly visszakerült mozzanat 2011-ben kiegészült a szálfegyver meglentetésével is.

IZZASZTÓ NAPOK

Az idén hatvanegy végzóst (ötvennégy férfit és hét hölgyet) avattak tisztté; közülük tízenyolcan a Kossuth Lajos Hadtudományi Karon, negyvenhármán pedig a Bolyai János Katonai Műszaki Karon szereztek diplomát. Myszozlád Róbert

ezredes – a Vezérkari Iroda vezetője – tájékoztatása szerint felkészülést a ceremóniára augusztus 8-án vette kezdetét az egyetem alakulóterén: Molnár Zsolt alezredes, az MH Ludovika Zászlóalj parancsnoka és Rakonczy Péter őrnagy, törzsfőnök irányításával – az MH Támogató Dandár 32. Budapest

Díszzászlóaljtól Szudár Csaba főhadnagy vezetésével érkezett kiképzők szakmai segítségével – előbb század-, majd zászlóalj-kötelékben gyakoroltak, volt, hogy délelőtt és délután is. A tisztavatáson ugyanis a köztársasági elnök, a

honvédelmi miniszter, a Honvéd Vezérkar főnöke, továbbá családtagok, barátok, érdeklődők előtt már mindenek hiba nélkül kellett lezajlania. A főpróbára augusztus 19-én került sor, a Hősök terén. A másnapi ceremónia egyik fel-

– Becsület, helytállás, szolgálatkészség, büszkén vállalt hivatás: katonáinkat e tulajdonságokért tartjuk nagyra, érezzük őket példaképeinknek. Ezek azok az erények, amelyek semmit sem vesztek értékükből, s nem évelnek el semmilyen korban. Ezt példázza a Magyar Honvédségben a nagy múltú tisztképző intézmény, a Ludovika hagyományainak újjáélesztése is. A Ludovika értékrendje a mai korban is biztos támpontot nyújt, s nem csak a haza védelmezői számára. Rend, fegyelem, felelősségtudat, kötelezettségvállalás, egészség, hazaszeretet: a Magyar Honvédség is ezen értékek alapján teljesíti feladatait, néz szembe nap mint nap az előtte álló kihívásokkal és kötelezettségekkel, mutat példát szervezetszűkből, fegyelemből és emberi tartásból – ezek már Schmitt Pál szavai voltak.

A köztársasági elnök beszéde végén köszönetet mondott az egykori tiszték helytállásáért, kitartásáért, akik minden erejükkel arra törekedtek, hogy tudásuk, tapasztalatuk, de legfőképpen a képzettségükkel ne vesszen el. Ahogy fogalmazott: ők mentették át azt a hivatásbéli elköteleződést, amely ma a honvédelem megújításának forrásává válik.

Az államfő beszéde után három most avatott tiszt, Jáki Richárd, Fehér Karola és Katona Csaba helyezte el koszorút a magyar hősök emlékkövénél. A koszorúzást a Szózat dallamai követték, majd a ceremónia zárásaként – mint

ahogy 2007 óta minden évben – a Hősök tere felett a Magyar Honvédség helikoptereiből, továbbá szállító- és vadászrepülőgépeiből álló három kötelék jelent meg, köszöntve a hatvanegy ifjú hadnagyot.

elő pillanata a kardrántás volt: a tisztjelöltek sorszámmal ellátott avatási szabályjukat az augusztus 18-án megtartott központi ünnepségen vették át Hende Csaba honvédelmi minisztertől. A Hősök terén egyébként láthattuk az egyetem

1–3. évfolyamos tisztjelöltjeit is, összesen 120 főt; ők két alakzatban sorakoztak fel, s az új hallgatói díszegenruhát öltötték magukra, míg az avatásra való végzősök az úgynevezett társasági öltözetet viselték.

LENGYELORSZÁG FŐVÁROSÁBAN, VARSÓBAN 1955. MÁJUS 14-ÉN JÖTT LÉTRE AZ EURÓPAI SZOCIALISTA ORSZÁGOK ÚGYNEVEZETT „VÉDELMI KATONAI-POLITIKAI SZERVEZETE”, A VARSÓI SZERZŐDÉS (VSZ). A SZOVJETUNIÓ ÁLTAL LÉTREHOZOTT SZERVEZETBE A SZOCIALISTA TÖMB ORSZÁGAINAK KÖTELEZŐ VOLT A BELÉPÉS. ANNAK PEDIG IMMÁR HÚSZ ESZTENDEJE, HOGY A VSZ, A HIDEGHÁBORÚ EGYIK SZIMBÓLUMA – ÉPPENSÉGGEL MAGYAR KEZDEMÉNYEZÉS HATÁSÁRA IS – MEGSZŰNT.

A Varsói Szerződés tagjai voltak: a Szovjetunió, Albánia (1962-től nem vett részt az üléseken, 1968-ban kilépett), Bulgária, Lengyelország, Csehszlovákia, Románia (a hatvanas évektől ritkán vett részt a VSZ munkájában), az NDK (1956-ban csatlakozott, a Nemzeti Néphadsereg megalakulása után, a tagsága megszűnt 1990-ben, Németország újraegyesítésével), Magyarország (1956-ban ideiglenesen kilépett, a Varsói Szerződés felbontására magyar kezdeményezésre, Antall József vezetésével került sor 1991. február 25-én, Budapesten).

Varsó, 1955. május 14.: megalakul az európai szocialista országok „védelmi katonai-politikai szervezete”.

A VASFÜGGÖNYÖN INNEN

Gorbacsov válasza:
„Ták. Harasó.”

MAGYAR HONVÉD

A Varsói Szerződés létrejöttének előzményeit vizsgálva, érdemes egy kicsit áttekinteni Európa helyzetét a második világháború után.

Winston Churchill 1946-ban vetette fel az Európai Egyesült Államok gondolatát, ugyanebben az esztendőben nevezte először vasfüggönynek a két tábor elválasztó vonalat. Az ötletet két, már létező tendencia alapozta meg: kibontakozóban volt a hidegháború, és oldani kellett az újra erősödő francia-német ellentétet; emellett szempont volt az is, hogy ha Európa bele kíván szólni – az Amerikai Egyesült Államok mellett – a világ problémáinak kezelésébe, akkor integrálnia kell a véleményét, erejét. 1949-ben, összeurópai kormányzati szerveként megalakult az Európa Tanács. Európa kettészakadása okán szükségessé vált Nyugat-Európa biztonságpolitikái együttműködése, így a Benelux államok Nagy-Britanniával és Franciaországgal 1948-ban Nyugati Uniót hoztak létre. Nyugat-Európa védelme az USA érdekeivel is egybevágott, ezért 1949-ben, Washingtonban megalakult a NATO, melyhez 1955-ben az NSZK is csatlakozott.

A Varsói Szerződés tulajdonképpen egyfajta válasz volt a NATO-ra, és ahhoz hasonló katonai-védelmi szervezet volt. Ugyanakkor a Varsói Szerződés csak Sztálin halála után jött létre, aki bilaterális szerződésekkel biztosította, hogy a kelet-európai országok hadseregei a szovjet hadsereg ellenőrzése alá kerüljenek. 1954. április 20-án Hruscsov jelentette be Varsó-

„Cigiszünet” a magyarországi Paizs-79 szövetségi gyakorlaton.

ban a szovjet hadsereg és a népi demokráciák hadseregei egyesített parancsnokságának megteremtését. Május 11-én szintén a lengyel fővárosban kezdődött meg a szerződést létrehozó konferencia, amelynek végén a tagállamok képviselői aláírták a „barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést”, melyet ettől kezdve Varsói Szerződésnek neveztek.

A Szovjetunió dominanciája révén is, az aláíró tagországok szuverenitása erősen korlátozott volt: a tagállamok nemcsak arra vállaltak kötelezettséget, hogy beavatkoznak, ha valamelyik tagorszá-

got agresszió éri, hanem arra is, hogy akkor is beavatkoznak, ha valamelyik tagállamban belső erők veszélyeztetik a fennálló rendet.

Ez a szovjet irányítású politikai-katonai szervezet védte a tagállamok területi integritását bármilyen támadással szemben, és védte a szocialista fejlődési modellt. Ez lehetővé tette a szovjetek számára a beavatkozás diszkrétebb és durvább formáinak az alkalmazását egyaránt. Így az „internacionalista segítség”

Erőfitogatás a moszkvai Vörös téren

MAGYAR HONVÉD

„Barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés” – világméretekben.

elvére támaszkodva, a szovjetek beavatkozhattak 1956-ban Magyarországon, 1968-ban Csehszlovákiában, felépítették a berlini falat 1961-ben, és nyomást gyakorolhattak Lengyelországra 1980-ban.

A Varsói Szerződés megszűnése egy-

A VSZ legfelsőbb politikai vezető szerve békében a Politikai Tanácskozó Testület (PTT) volt, melynek ülésén a tagállamok legmagasabb szintű – általában a kommunista és munkáspártok fő- (első) titkárai által vezetett – delegációi vettek részt. A PTT volt hivatott a VSZ fegyveres erőinek alkalmazására vonatkozó politikai döntések meghozatalára is. A gyakorlatban azonban a különösen fontos ügyekben a cselekvési programokat (adott esetben, egy válsághelyzetben a katonai erő alkalmazását) nem kollektívan, a testület összehívásával, hanem a szovjet vezetés és az egyes érintett tagállamok párt-, illetve állami vezetői közötti közvetlen, kétoldalú konzultációk után alkották meg.

A VSZ legfelső katonai vezető szervei (Honvédelmi Miniszterek Bizottsága, Egyesített Fegyveres Erők Főparancsnoksága és törzse, Egyesített Fegyveres Erők Katonai Tanácsa, Katonai Tudományos Technikai Testülete) közül – a koalíció fegyveres erőinek vezetését érintően – az EFE Főparancsnokságának, valamint törzsének volt kiemelkedő jelentősége.

ben magyar diplomáciai siker, a rendszerváltás utáni első demokratikusan megválasztott miniszterelnök, Antall József érdeme.

De nézzük a közvetlen előzményeket! Moszkvában, a VSZ PTT 1990. június 7-i ülésének délutáni első felszólaló-

jaként, Antall József kijelentette: „A Magyar Köztársaság úgy véli, hogy a Varsói Szerződés, mint az európai szembenállás egyik maradványa, fő funkcióját elvesztette. Tárgyalásokat kezdeményezünk a Varsói Szerződés Szervezetének és tagságunknak felülvizsgálatára. Magyar szempontból

Az NDK katonái „legmagasabb szintű engedéllyel” parádézhatnak a NATO-beli kollégáik legnagyobb elismerésére.

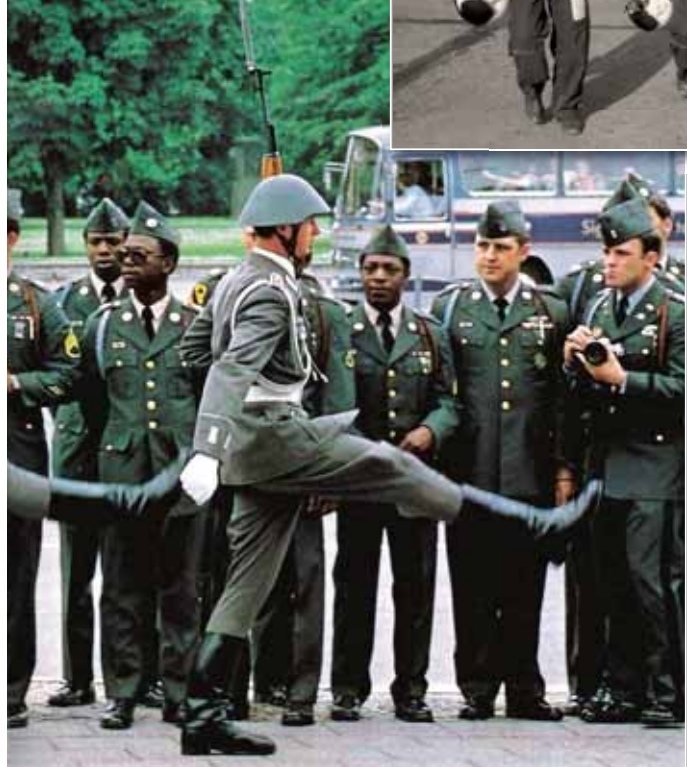
Prágai mementó... Noha a szervezet deklarálta a külső ellenség elleni védelmet szolgálta, ez nem akadályozta meg a Szovjetuniót, hogy két alkalommal is a VSZ egy-egy tagállamában avatkozzon be katonailag (1956 – Magyarország és 1968 – Csehszlovákia).

kívánatos, hogy a szervezeten belüli katonai együttműködést a jövő év végére felszámoljuk.”

A magyar miniszterelnök javasolta, hogy egy nagykövetelekből álló különbizottság vizsgálja meg a VSZ funkcióját, jellegét, működését, s ezután konk-

Gyakorlaton a Szovjetunióban.

egyedül gyengék, de együtt ellenállhatatlanok”, amit elsőként Gorbacsov vett tudomásul.

A visegrádi találkozó után, 1991. február 25-én, Budapesten tartották meg a VSZ Politikai Tanácskozó Testületének soron kívüli ülését. A tagállamok külügy-, illetve (hon)védelmi miniszterei elfogadták és aláírták a VSZ keretében kötött katonai megállapodások hatályának megszüntetéséről, valamint a katonai szervezet 1991. március 31-i felszámolásáról szóló jegyzőkönyvet.

Az eltelt húsz évben sok minden megváltozott; hazánk európai integrációs törekvései a NATO-csatlakozással és európai uniós csatlakozással valóra váltak. A hivatalos magyar–NATO kapcsolatok felvételét 1990. június 27-étől számítjuk, amikor Jeszzenszky Géza akkori külügyminiszter személyében először látogatott magyar kormánytag a szövetség brüsszeli központjába. A kap-

Prága, 1991. július 1.: Antall József miniszterelnök aláírja a VSZ PTT megszűnéséről szóló dokumentumokat. (Mellelte Somogyi Ferenc, a külügyminisztérium közigazgatási államtitkára.)

csolatok 1991 decemberében vettek újabb fordulatot, amikor Magyarország, a VSZ volt tagállamaival együtt, alapító tagja lett az Észak-atlanti Együttműködési Tanácsnak (NACC), amelyet a NATO az egykori ellenfelekkel való kapcsolatalakítás, valamint a biztonságpolitikai kérdésekről szóló rendszeres konzultáció fórumaként hozott létre. Ezt követően hazánk csatlakozott a NATO Partnerség a Békéért programjához (Partnership for Peace – PFP), és még PFP-országként a szövetség elismerésétől övezve, részt vett a bosznia-hercegovinai stabilizálás első feladataiban. Később, a sikeres csatlakozási tárgyalások után, 1999. március 12-én, hivatalosan is a NATO teljes jogú tagjává vált. Ekkor lett a VSZ egykori tagállamai közül Csehország és Lengyelország is a NATO tagja, példájukat 2004 márciusában más kelet-európai volt szocialista országok (Bulgária, Észtország, Lettország, Litvánia, Románia, Szlovákia, Szlovénia) is követték.

A NATO 1999-ben megkezdett keleti bővítése sikertörténet. A szövetség hozzájárult az egykori VSZ tagállamaiban végbement demokratikus fordulat konszolidációjához, új energiát öntött a szövetségbe. A szövetségbe történt felvétel azonban számos nehézknek bizonyuló feladatot is rótt ezen új tagállamokra. Miközben egyre nehezebben tudták

fenntartani (hon)védelmi költségvetésüknek GDP-arányos mértékét, csökkeneniük kellett a fegyveres erők létszámát, és miként hazánkban is, nemzeti elhatározásként, törekedniük kellett a sorkötelezettség helyett az önkéntességen alapuló haderő megeremelésé-

re. Az együttműködés mellett az országok rakétarendszere elhelyezésére is a saját területükön.

Az elmúlt években Washington négy katonai bázist kapott Romániában, három Bulgáriában, és tavaly megérkeztek Lengyelországba a Patriot rakéták is.

A Barátság-77 szovjet-magyar gyakorlat egy mozzanata Dunaföldváron.

Budapest, 1991. február 25.: A PTT soron kívüli ülésén a tagállamok külügy- és (hon)védelmi miniszterei szentesítik a VSZ katonai szervezetének lebontását.

ben jelezték fogadókészségüket amerikai rakétarendszerek elhelyezésére is a saját területükön.

Az elmúlt években Washington négy katonai bázist kapott Romániában, három Bulgáriában, és tavaly megérkeztek Lengyelországba a Patriot rakéták is.

A PTT utolsó előtti ülésére Moszkvában, 1990. június 7-én került sor. Für Lajos, az akkori idők honvédelmi minisztere A Varsói Szerződés végnapjai – magyar szemmel című könyvében írja: „...a politizáló világ feszülten figyelhette: siker vagy kudarc vár-e Moszkvában a magyarokra.” Történt ugyanis, hogy a szovjet elnök-pártfőtitkár Gorbacsov átadta a szót a délelőtti ülés soros elnökének,

Antall Józsefnek. A magyar miniszterelnök delegációnk nevében – a pillanat lehetőségét megragadva – a PTT történetében eladdig egyedülálló javaslattal állt elő, miszerint változtassák meg az egyik napirendi pontot. A módosítás ráadásul azt jelentette, hogy egyáltalán, napirendre kerülhet a szövetségi rendszer felülvizsgálata. Idézzük ismét Für Lajos könyvét.

„2. Véleménycsere a Varsói Szerződés jellege, funkciói és tevékenysége felülvizsgálatáról és esetleges gyökeres átalakításáról...”

Elképzeltető a megütközést követő csend... A tekintetek hol Antallra, hol Gorbacsovra szegeződtek. Egy pillanatra tanácstalan zavarodottság ült Gorbacsov arcára is. Aztán rövid töprengés után... az törte meg csendet, akinek a szavára várt mindenki. Ennyit mondott: Ták. Harasó.”

Ama politizáló világ ekként lehetett tanúja a magyarok sikerének, majd nem sokkal ezután a VSZ felszámolásának.

A NATO-nak kiképzőközpontja van Lengyelországban, a pápai repülőteret használja Magyarországon, valamint egy volt szovjet katonai bázist Litvániaiban. A NATO repülőgépei őrzik a légteret a három balti államban, amelyek 2004 óta az észak-atlanti szövetség tagjai.

A NATO-tagállam Magyarország, Lengyelország és Csehország 2003-ban egyaránt katonákat küldött Irakba, és ugyanezt tették az akkori tagjelöltek, valamint partnerországok is: Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia, Bulgária, Észtország, Grúzia, Horvátország, Kazahsztán, Lettország, Litvánia, Makedónia, Moldova, Örményország, Románia, Szlovákia,

Szlovénia és Ukrajna. Az említett országok többsége részt vett, részt vesz, az afganisztáni hadműveletekben is. Az egykori VSZ tagállamainak katonái ma Afganisztánban harcolnak egy békésebb élet megeremeléséért, sokan az oktatás, az egészségügy és az újjáépítés területén teszik a dolgukat a NATO parancsnoksága alatt.

A volt Szovjetunió tagköztársaságai közül hét küldött csapatot Afganisztánba, így az elmúlt évtizedben az egykori VSZ majd összes országa, valamint a volt Jugoszlávia összes köztársasága (Szerbia kivételével) részt vett a NATO katonai műveleteiben a Balkánon, Afganisztánban és Irakban.

9/11 – egy évforduló szimbóluma

Elemzésünk elé kívánczok a tíz esztendeje történtek felidézése. A 2001. szeptember 11-i több terrortámadás (amelyet a dátum amerikai írásmódja szerint rövidítenek 9/11-ként) az al-Kaida terrorszervezet összehangolt öngyilkos merénylete volt az Egyesült Államok ellen. Azon a reggelen csaknem húsz al-Kaida gépeltérítő szállt fel amerikai utasszállító repülőgépekre. A terroristák szándéka az volt, hogy az USA fő

jelképeinek számító épületekbe vezetik bele a repülőgépeket. A New York-i Világkereskedelmi Központ iker tornyai a két repülőgép csapódott be. Mindkét épület összeomlott két órán belül, az összeomlást követően több épület is az iker tornyokhoz hasonlóan összedőlt vagy megrongálódott. A harmadik repülőgép a Pentagon Virginia állambeli arlingtoni épületébe csapódott. A negyedik eltérített gépet egyes feltételezések szerint az utasok visszafoglalták, azonban már nem tudták megmenteni a

lezuhanástól, az utasszállító repülő Washingtontól mindössze 15 percnire, Pennsylvania államban, Shanksville mellett csapódott a földre.

A terrortámadás folyamán a géprablálással együtt több mint háromezren veszítették életüket. Az áldozatok túlnyomó többsége civil volt. A válasz, a terrorizmus elleni háború, elsőként a terroristák fellegvárának tartott Afganisztán elleni nemzetközi fellépés volt.

KOCKÁZATTAN

AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOKAT SÚJTÓ, 2001. SZEPTEMBER 11-EI TERRORTÁMADÁS KULCSFONTOS SÁGÚ MÉRFÖLDKÖVE A NEMZETKÖZI POLITIKATÖRTÉNETNEK. ELTELT AZÓTA JÓ NÉHÁNY ÉV, DE ALIGHANEM MA IS RÉMÁLOMKÉNT VILLANNAK FEL AZ AKKOR TÖRTÉNTÉK. ÖSSZEÁLLÍTÁSUNKBAN TÁLAS PÉTER, AZ ISMERT BIZTONSÁGPOLITIKAI SZAKÉRTŐ SEGÍTSÉGÉVEL ÖSSZEGEZZÜK: MI IS TÖRTÉNT AZÓTA A VILÁGBAN, MELY TERRORCSELEKMÉNYEK FÜGGNEK ÖSSZE KÖZVETLENÜL A TÍZ ESZTENDŐVEL EZELŐTTI ESEMÉNYEKSEL.

NEMZETKÖZI FELLÉPÉS

A terrorizmus elleni nemzetközi összefogás, fegyveres fellépés a tíz évvel ezelőtti eseményeknek egyes következménye – fog elemzésébe Tólas Péter biztonságpolitikai szakértő, a Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet igazgatója.

Megítélésem szerint legalábbis a következők miatt: a történelem legpusztítóbb terrortámadását követték el akkor a világ legerősebb állama ellen; a világ először szembesült a globális jellegű terrorizmussal, a nemzeti és a szubregionális virtuális tevékenység lett igen látványos (üzenetek formájában terjesztett virtuális fenyegetés); évekre a terrorizmus elleni küzdelmet helyezte a nemzetközi politika szereplőit illetően, az államok mellett ugyanis felértékelte a nem állami szereplőket (ilyenek a terrorista csoportok is).

Ugyanakkor – mint idővel kiderült – korántsem idézett elő akkora változást a világban, mint azt közvetlenül a merényleteket követően sokan hitték és hirdették. Ugyanis: nem változtatta meg a világrendet

(erre a 2008-ban kirobbant és jelenleg is tartó pénzügyi-gazdasági világválságnak sokkal nagyobb az esélye); nem változtatta meg a nemzetközi erőviszonyokat (továbbra is az Egyesült Államok a legerősebb és legbefolyásosabb biztonságpolitikai szereplő a nemzetközi politikában); az akkori támadás elédig egyszerűnek és megismételhetetlennek bizonyult, sőt Európában és Amerikában általában a nagy áldozatokkal járó terrortámadások sem túl gyakoriak (2004 Madrid, 2005 London, 2011 Utoya); mi több, nem változtatta meg alapjaiban a világ terrorfenyegetettségének jellegét sem (a terroristaszervezetek több mint 90 százaléka ma is nemzeti jellegű, vagyis működési területe jól körülhatárolható), s nem következett be oly mértékben a terrorizmus globalizálódása, mint azt sokan várták (kivéve a korábban említett virtuális fenyegetés területét).

KÉTES HÍRŰ „TOP TÍZ”

A világ terrorfenyegetettségét illetően – az adatok alapján – az elmúlt tíz év egy hullámvonalat mutat: 2001-től 2007-ig évenként mindig emelkedett a merényletek és a halálos áldozatok száma (2007-ben 14 435 merényletnek 22 737 halálos áldozata volt), azt követően azonban csökkent (2010-ben 11 595 merényletnek 13 183 halálos áldozata volt).

– Jóval fontosabb azonban azt látni – fűzi hozzá a szakértő –, hogy még a 2001 és 2006 közötti növekedés időszakában is rendkívül eltérő volt a világ egyes térségeinek terrorfenyegetettsége. A világ terrorcselekményeinek és azok áldozatainak 85-90%-án az elmúlt 10 év során mindvégig lényegében 14-15 (főleg közel-keleti, dél-ázsiai és afrikai) ország osztozott.

Ezek alkották az elmúlt évtizedben a tíz legfenyegettebb országból évenként összeállított „top tízes” listát. A legtöbb merényletet elszenvedő országok „top tízes” listáján ugyanis általában Afganisztán, Irak, Pakisztán, India, Szomália, Thaiföld, Oroszország, Kolumbia, a Fülöp-szigetek és a Gázai övezet szerepelt. A legtöbb halálos áldozatot Irakban, Afganisztánban, Pakisztánban, Szomáliában, Indiában, a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Oroszországban, Thaiföldön, Kolumbiában és Jemenben szedték a terrortámadások, az összes áldozat számát tekintve pedig Irak, Afganisztán, Pakisztán, Szomália, India, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Oroszország, a Gázai övezet, Thaiföld és Kolumbia volt a sorrend. A „top tízes” listáról azonban két országot külön ki kell említeni: Irakot és Afganisztánt. A terrorizmus adatbázisai szerint ugyanis az elmúlt években e két országban követtek el a világ összes terrorcselekményének 40–44%-át. Vagyis ott, ahol az Egyesült Államok és szövetségesei háborút folytattak, illetve folytattak.

Mindeközben az olyan térségekben, mint Amerika vagy Európa, a terrorfenyegettség tényleges mértéke 2001 óta inkább csökkent (még a madridi és a londoni merényletek ellenére is), köszönhetően elsősorban annak, hogy szeptember 11. után mind az Egyesült Államokban, mind pedig Európában első számú prioritásként tekintettek a terrorizmus elleni küzdelem erősítésére, és az ezt szolgáló nemzetközi összefogásra.

EGYÜTTMŰKÖDÉSSEN AZ IGAZSÁG

Tálas Péter szerint érdemes ez utóbbi kapcsán megemlíteni legalább a legfontosabb együttműködési területeket. Ezek szerint:

- 2001. szeptember 11. után a bel- és igazságügyi együttműködés;
- a diplomácia, közös kül-, biztonság- és védelempolitika,
- a humanitárius segítségnyújtás;
- a légi közlekedés biztonsága;
- gazdasági és pénzügyi intézkedések;
- a polgári szükséghelyzetre történő felkészülés terén indult meg egy korábbi sokkal intenzívebb együttműködés.

„9/11” után néhány esztendővel a spanyol és a brit fővárosra figyelt az aggódó világ. A madridi (2004. március 11.) és a londoni (2005. július 7.) merényletek követően pedig olyan kulcsfontosságú lépésekre került sor, mint a terrorizmus elleni európai akcióterv és az európai terrorizmus elleni stratégia kidolgozása, illetve az úgynevezett hágaai program kidolgozása és bevezetése, továbbá az Európai évenkénti TE-SAT jelentéseinek elkészítése.

– Az európai terrorizmus ellenes stratégiában – ad újabb információkat az SVKI igazgatója – először került sor a terrorizmus elleni küzdelem megelőzésre, védekezésre, üldözésre, válaszadásra és dialógusra épülő közös rendszerének megfogalmazására.

A rendszerben a megelőzés annak megakadályozását jelenti, hogy az emberek a terrorizmus eszközeihez forduljanak. A védekezés a polgárok biztonságának, a kritikus infrastruktúra védelmének erősítését jelenti. Az üldözés pedig egyrészt a terroristák igazságszolgáltatás elé állítását céloz, másrészt a terrororganizációk működését ellehetetleníteni hivatott (például a pénzmozgás elleni, a fegyverek vagy robbanószerek beszerzését nehezítő) intézkedések közös alkalmazását. A válaszadás a terrortámadások következményeinek kezelésére szolgáló képességek össze-

hangolását. Míg a dialógus a párbeszédet a harmadik országokkal.

A 2005 és 2010 között megvalósított hágaai program olyan elemeket tartalmazott, mint:

– A közös európai menekültügyi rendszer megerősítése. 2005-től létrejött az úgynevezett Európai Menekültügyi Alap.

– Hatékony kitaloncolási és hazatelepítési politika kialakítása.

– A SIS II működése lépése (schengeni információs rendszer).

– A külső határvédelem integrált irányítási rendszerének létrehozása, az Európai Határőrizeti Ügynökség felállítására, közösségi határellenőrzési alap létrehozása.

– A biometrikus azonosítók úti okmányokba, vízumokba és az információs rendszerekbe történő integrálása.

– Közös vízumirodák létrehozása.

– A terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem.

– Az európai igazságügyi térség megerősítése.

MOTIVÁCIÓK

– Feltétlenül meg kell említenem az EU Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT) című éves jelentéseket – mondja Tálas Péter –, amelyeket az Európai Ad ki évente (2003–2004, 2004–2005, 2007,

2008, 2009, 2010, 2011; elérhető <http://www.europol.europa.eu/>). Ezekben, amellet, hogy jellemzik az európai terrorizmus-típusokat (iszlámista, separetista, szélsőjobbaldali, szélsőbaloldali, single issue), helyzetképet is adnak az EU-országok által közölt adatok alapján a sikeres, sikertelen és megakadályozott merényletekről, a folyamatokról és trendekről, illetve 2007-től a le tartóztatásokról és a bírósági ítéletek adatairól is. Amikor tehát azt állítjuk, hogy csökkent Európa terrorfenyegetettsége – ezeknek a jelentéseknek az adatai alapján állíthatjuk.

A TE-SAT 2011 szerint például a múlt évben 249 megvalósult, meghírsított, illetve ismertté vált terrorcselekményt követtek el az Európai Unió területén (2007-ben 581-et, 2008-ban 441-et, 2009-ben pedig 294-et). Vagyis 2009-hez képest 15%-kal, 2007-hez képest pedig 57%-kal csökkent a merényletek száma. Motiváció tekintetében továbbra is a separetista szervezetek számlájára írható a legtöbb európai merénylet, nevezetesen 160 (2009–237), majd őket követik az egyre aktívabb szélsőbaloldaliak 45 (40), az iszlámisták 3 (1) és az úgynevezett single issue terroristák 1 merénylettel (2). Külön kell említeni a Nagy-Britanniában 2010-ben ismertté vált 40 merényletet, a britek ugyanis nem fogadják el az EU motíváció alapján történő besorolását, s csupán tavaly szolgáltattak először adatot az Európai számára. Bár 2010-ben kilenc EU-tagállamban valósult, hírsült meg vagy vált ismertté terroristák merénylet, az összes európai merénylet 94%-án négy ország osztozik (Spanyolország 90, Franciaország 84, Nagy-Britannia 40, Görögország 21). Ez a korábbiakhoz képest azt

jelent, hogy míg Spanyolországban és Franciaországban (hasonlóan az EU egészéhez) csökkent a terrorfenyegetettség, Görögországban, 2010-ben növekedett...

ÚJ TENDENCIÁK

– Itt azonban jelezniük kell egy ugyan-csak az utóbbi évtizedben általánosan tapasztalható tendenciát – erősíti meg a helyzetkép kontúrjait a szakértő –, nevezetesen, hogy az adatoknál, tényeknél sokkal erőteljesebben befolyásolja az egyének és a társadalmak biztonságpercepcióját a média, a politikai közbeszéd és az egyénekben élő előítéletek. Lényegében ezzel magyarázható, hogy az európai közvélemény és az európai politikusok többsége is az elmúlt tíz esztendőben az iszlámista terrorizmust tekintette a legveszélyesebbnek, s csupán az oszlói/utuyai merényletek döbentették rá arra, hogy a szélsőségség je-

lentette kockázatokat alighanem egyforma fontossággal kell kezelni valamennyi politikai irányultság esetében. Ez még akkor is így van, ha egyébként Anders Breivik merényletei kapcsán ma még ugyanúgy elsősorban a megdöbbenés hatása alatt vagyunk, mint a 2001. szeptember 11-ei merényleteket közvetlenül követő időszakban.

A terrorizmus kérdése kapcsán, tíz esztendővel a World Trade Center leomlása után, kezdenek lassan helyükre kerülni a dolgok. Ma már például alighanem mindenki tisztában van azzal, hogy a terrorizmust felszámolni nem, csak visszaszorítani lehet.

Tálas Péter végül így összegezte szakértői tapasztalatait:

– A többség valószínűleg helyi értéken képes kezelni a világ más régióiban elkövetett merényleteket is. Vagyis tudja, hogy vannak a terrorizmustól jobban és kevésbé fenyegetett területek, s azt is el tudja dönteni, hogy saját hazája hova tartozik ezek közül. 2008-tól a terrorizmus kérdését hátrébe szorította a gazdasági világválság, s még az Egyesült Államokban is lekerült a társadalmi problémák prioritáslistájának dobogós helyeiről. Ez sok tekintetben jó dolog, mert kevésbé van átpolitizálva a terrorizmus elleni küzdelem. Paradox módon a legkevésbé talán a média tanul a terrorizmusról az elmúlt évtizedben. Ugyanis továbbra sem képes úgy foglalkozni a politikai erőszakformákkal, mint aki tisztában van azzal, hogy mekkora a felelőssége a társadalmi biztonságpercepciójának alakításában. Vagy ha igen, akkor is többnyire alárendeli ezt a nézettség és a hirdetési bevételek növelésének.

Buda, 1686

A LOTHARINGIAI KÁROLY HERCEG VEZETTE KERESZTÉNY SEREG 1686. SZEPTEMBER MÁSODIKÁN FOGLALTA VISSZA AZ AKKOR MÁR MINTEGY MÁS FÉL ÉVSZÁZADA TÖRÖK KÉZEN LÉVŐ BUDÁT. E GYŐZELEMMEL NAGY TERJEDELEMBEN FOGLALKOZIK A ZRÍNYI MÉDIA GONDOZÁSÁBAN MEGJELENT – A HONVEDELEM.HU DIGITÁLIS KÖNYVTÁRÁBAN ELÉRHETŐ – „A HAZÁÉRT MINDHALÁLIG” CÍMŰ KÖTET IS; EBBŐL IDÉZZÜK FEL AZ OSTROMOT KÖZVETLENÜL MEGELŐZŐ IDŐSZAK TÖRTÉNÉSEIT, ILLETVE MAGÁT A VÁR VISSZAVÍVÁSÁT.

VISSZAVÍVTÁK

A török szultán 1683 tavaszán elérkezettnek látta az időt, hogy a „bécsi király” székvárosát elfoglalja. Kara Musztafa nagyvezér serege meghaladta a 80 000 főt, öt az erdélyi és a felső-magyarországi főurak, valamint a

román fejedelemségek 30 000 katonával támogatták. Ellenfele, I. Lipót Habsburg uralkodó ennek a felét sem tudta felvonultatni: Esterházy Pál nádor vezetésével a magyarok mintegy 12 000 főt mozgósítottak, a császáriak alig 30

ezer katonát számláltak; e sereg élére tehetséges hadvezér, Lotharingiai Károly herceg került.

Az oszmán haderő gyors előrenyomulása miatt Lotharingiai Károly erőt Bécs védelmére koncentrált, így a ma-

Buda visszavívása
Benczúr Gyula festményén

Az 1683-as kahlebergi csata. A kép előterében (kívont karddal) Sobieski János lengyel király küzd a törökökkel.

gútségre számíthattak. Az oszmánok nem boldogultak Bécs ostromával, és a beérkező lengyel, bajor, szász, sváb csapatokkal 70 000 főre növekedett keresztény sereg a kahlebergi domboknál (1683. szeptember 12.) vereséget mért rájuk.

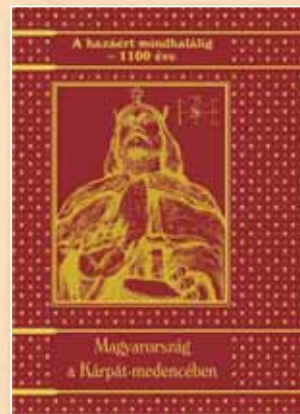
ÖSSZEÁLL A SZENT LIGA

A győzelmet kihasználva Sobieski János lengyel király és Lotharingiai Károly herceg Duna mentén előrenyomuló csapatai újabb csapást mértek az oszmán erőkre, majd rövid ostrom után elfoglalták Esztergom várát. XI. Ince pápa közvetítése nyomán a Habsburg Birodalom, a Velencei Köztársaság és a Lengyel Királyság részvételével 1684 tavaszán megalakult az oszmánellenes szövetség. Hamarosan három fronton, Moldvában, a Peloponnészoszi-félsziget déli részén és a Magyar Királyságban indult támadás. A keresztény erők 60 000 katonája három hadoszlopban nyomult előre a magyarországi hadszíntéren. A főszerep Budát vette célba, délen a Dráva mentén a helyi török csapatokat igyekeztek lekötni, északon pedig Thököly Imre felkelőit próbálták meg visszaszorítani. Bár a főszerep hamar elfoglalta Buda városát (1684. július 19.), a vár elleni rohamok sikertelenek maradtak. Három és fél hónap elteltével a hadvezetés feladta az ostromot, amely 23 000 halottat követelt.

A súlyos kudarc nyilvánvalóvá tette, hogy Budát csak a környező várak, Ér-

sektújvár, Székesfehérvár és Eger elfoglalása után lehet bevenni. 1685-ben Buda hadászati előterének megtisztítására került sor, bevették Érsekújvárt (szeptember 29.) és Esztergom mellett (augusztus 16.) vereséget mértek a várat ostromló török főszeregre. Ősszel összeomlott Thököly Imre fejedelemsége, és katonáinak zöme, mintegy 17 000 fő az uralkodó szolgálatába állt. A következő évnél több mint 80 000 katonát, köztük 20 000 magyarországi fegyveres és több ezer angol, francia, holland, itáliai, svéd, skót, spanyol önkéntes kezdte meg Buda várának ostromát. Az erősséget mintegy 10 000 emberrel a tapasztalt katonát, az albán származású Abdurrahman Abdi Arnaut pasa védte. Az ostrom hetvennyolc napja alatt összesen három általános rohamot intéztek a vár ellen. Az egyik legvéresebb a július 27-én indított második akció volt, amikor az Esterházy János győri helyettes főkapitány vezette magyar gyalogság a vár keleti oldalán intézett elterelő támadása lehetőségét teremtett arra, hogy a keresztény erők északon és délen megvessék a lábukat a várfalak közelében.

A végső rohamra 1686. szeptember másodikán került sor. A császári, brandenburgi és magyar katonák északon az esztergomi rondella, a bajor erők délen az István-torony felől nyomultak be a várba, és rövid harcot követően elfoglalták a magyar királyok egykori székvárosát. A hagyomány szerint az esztergomi rondellánál a győri végvári hajdúk őrnagya, Fiáth János a királyi lobo-

gára hagyott királyi országrészek – néhány erősségtől eltekintve – meghódoltak a törökbarát kuruc fejedelemelek, Thököly Imrének. A katonai és politikai helyzet azonban most másként alakult, mint 1663-ban. A Habsburg Birodalom az előző évek pénzügyi, gazdasági és hadügyi reformjai nyomán képessé vált egy elhúzódozó háború megvívására, emellett széles körű katonai se-

gót, a vár déli oldalán. Mátyás király egykori palotájának romjaira pedig Martin Pechmann bajor kapitány a választófejedelem zászlaját tűzte ki elsőként. Buda elfoglalását követően a szövetséges hadvezetés úgy döntött, hogy az ország belsejében lévő török várak bevétele helyett a Balkán kapujának számító Belgrád elfoglalását tűzi ki célul, mivel annak birtokbavétele után a hódoltsági erősségek – felmentés és utánpótlás híján – előbb-utóbb megadják magukat. Ennek előkészítéseként az 1687. évi hadjáratban Nagyharsánynál újabb vereséget mértek az oszmán erőkre és bevették a Dráva menti Eszék várát. A csatavesztés nyomán az Oszmán Birodalmon végigsópró lázadások megbénították a szultáni hadigépezetet.

KÁROLY NAPLÓJA

A Buda visszavívásában elévülhetetlen érdemeket szerző Lotharingiai Károly herceg hadinaplóban foglalta össze az ostrom történetét. A művet Magyarországon az események 300. évfordulóján, 1986-ban jelentette meg a Zrínyi Kiadó, Mollay Károly fordításában, Nagy László bevezető tanulmányával kiegészítve. Ebből idézünk most részleteket.

A várvédők még mindig keményen helytálltak, de Abdurrahman pasa jól tudta, hogy már nem tarthat sokáig az ellenálló erejük. Egyre-másra küldte hát a segélyt kérő futárokat a felmentő sereg élén álló Szulejmán nagyvezérhez, aki 40 forintot ígért mindazoknak, akik bejutnak a várba. A nyert értesülések szerint mintegy négyezren jelentkeztek a veszélyes feladatra. Augusztus 29-én kísérelte meg a nagyvezér ezek bejuttatását Budára, de legfeljebb 4-5 vállalkozó ért be oda közülük, a többieket lekaszbolták az ostromlók. A nagy forróságban a feldarabolott emberi és állati tetemek olyan bűzt árasztottak, hogy azt alig lehetett elviselni. A magyar parasztokat és a talpasokat rendelték ki, hogy óriási gödröket ásva eltemessék a hullákat. A halálesetek, a sebesülések és a betegségek miatt megfogyatkozott számú ostromlók között igen nagy örömet okozott, amikor augusztus utolsó napjaiban megérkezett az erdélyi Scherffenberg-hadtest.

„A török most már tehet, amit akar, nincs okunk tőle tartani!” – írta augusztus 29-én Grimani lovag. Így látta ezt a

A győztes hadvezér, Lotharingiai Károly

nagyvezér is, aki biztos volt benne, hogy Buda rövidesen menthetetlenül elesik. Már csupán azon törte a fejét: hogyan menthetné meg nyakát a fenyegető selyemzsinórtól? Megpróbálta Abdurrahmant védőpajzsul felhasználni. A Portára azt jelentette: olyan felszólítást kapott Buda parancsnokától, hogy ne tegye kockára a török sereget, mert ő mindennel el van látva és még sokáig ellent tud állni az ostromlóknak. A nagyvezér úgy okoskodott, ha Buda elesik. Abdurrahman minden bizonnyal karddal a kezében hal meg, s egy halottra mindent rá lehet fogni. Am ha mégis életben maradna, akkor ő ülteti le a fejét, amiért „lebeszélte” őt a segélynyújtásról.

Augusztus 30-án az ostromlók tábo-

rában haditanácsot tartottak a legközelebbi teendőkről; ekkor döntöttek a roham lefolyásának módozatairól is. E szerint a Bécsi kapu környékén a csapatok csupán átrohamot hajtanak végre; a három főroham közül a jobb oldali a Vérmezőre néző kurtina résén, a középső a sarki rondellánál, a bal oldali pedig a sarki rondellától nem messzire lévő, betöltött árokreszen hajtandó végre. A fősergeből összesen 6000 embert jelöltek ki az akcióban való részvételre. A bajor hadtest 3000 katonája a császári hadtól külön vívta a várkastélyt.

A nap, amely döntőnek bizonyult Buda további sorsa szempontjából, a retenthetetlen Abdi pasa harci cselekményével vette kezdetét. Az utolsó budai

beglerbég korán reggel felrobbantatta az Esztergomi rondella áthidalása alá fúratott aknáit. Nem sokat ártott vele az ostromlóknek, sőt a robbanás még könnyebbé is tette a török sánchoz való jutásukat. A délelőtti viszonylagos csendben tel el. A rohamra kijelölt katonák, akik már virradat előtt elfoglalták a kiindulási helyeiket a sáncokban, csendben várakoztak, amíg délután 3 óra tájban az ágyúk meg nem adták a rohamjelet. A roham lefolyását így foglalta össze Jacob Richards angol hadmérnök tiszt naplőfeljegyzése: „A roham herceg Croy és a brandenburgi tábornok Theneck vezérlete alatt délután 3 óra tájban kezdődött. Katonáink bátran és jó rendben menvén előre, csakhamar felérték a tinnyézetre (karósánc vagy cölöpfal) és az ellenség oldalában foglalván állást, kiürítették a tinnyézet belsejét és elűzték onnan a törököket, nem akadván az új sánca, mint várták, felhasználták előnyöket és nagy pusztítással előrehaladtak. Azok, kik menekülhettek, a várba futottak, ahol kitudták a fehér lobogót. Így ment véghez ez oldaloni sikeres eljárásumk. A bajorok, kik valamivel későbbben támadtak, más sorsban részesültek, ők veszteséggel visszavertettek; de az ő oldalukról a bemenetel nem is volt lehetséges. A lothringeni herceg nem engedte meg Croy hercegnek, hogy azokkal, kik a várba menekültek, alkudozzék, hanem sorsukat a

Metszet Buda 1686-os visszafoglalásáról

választóherceg ő fenségére (Miksa Emánuelre) bízta, ez az ő támadóponnya lévé, ki megkegyelmezett nekik.”

ABDURRAHMAN HALÁLA

Amikor az ostromlók betértek a városba, a pihenő törökök nagy része nem jött mindjárt ki a pincéből, hogy az megint csupán egy újabb áltámadás hangzavara. Legtöbben csak akkor jöttek elő, amikor már minden veszve volt. Abdurrahman pasa utolsó kétségbeesett kísérletéről, s az öreg katona hősi haláláról, egykorú források alapján Károlyi Árpád költői szépségű sorokban számol be: „Alig állott ki Croy herceg a Bécsi kapu előtti kis téren a csapatok élére, már látta, hogy a Zsidó utcában egy nagy tömeg török katona nyomul előre, melyet a hőselkü parancsnok, Abdi basa gyűjté egybe, hogy még egyszer utoljára szembe szálljon a győzőkkel. Croy tehát az ellen a tömeg ellen indult, s egyidejűleg rajokat bocsájtott az Iskola térre bal és jobb felől, meg a hátulról nyíló utcákból is, hogy ekként a basát teljesen körülkerítse. A törökök e mozdulatot észrevették és futásnak eredtek. Csak egy

Abdurrahman pasa

kis csoport maradt az Iskola téren, méltó a világ legnagyobb festői ecsetére. A leghívőbb és legkitartóbb török tisztek, annyi dicsőség és annyi szenvedés osztályosai térdeltek ott egy galambosz férfi körül (...), s rimánkodva kérték, könyörögtek az élő szoborhoz: jöjjön velük, meneküljön, mentse drága életét a romok közül, hisz Konstantinápoly és Jeruzsálem kulcsa, a megalázott Buda örökre veszve van! De az ősz ember tagadólág intett, mondván: Ha nem tudtam megtartani urannak a ráam bízott várat, úgy van rendjén, hogy én itt haljak meg! S kirántva magát az esdeklők kicsiny köréből, megsuhintá feje fölött azt a győzelemhez szokott széles végű görbe kardot, s kitárt mellel rohant a reá jövő elenségre. S midőn a veszett csata ez elbúsult istene összerogyott a diadalittas keresztény fegyverek halált osztó csapásai alatt: a lehunyt nap martyr-koszorút font utolsó sugaraiból a magasztos alak, az eleső Abdurrahman feje köré, s azután elkábulva a nagyszerű jelenet látásától, a János-hegy mögé bukkott.”

Lotharingiai Károly, miután Buda parancsnokának kinevezte Beck tábornokot, 1686. szeptember hatodikán a vár védőit sorsukra hagyó, majd futásnak eredő Szulejmán nagyvezér üldözésére indult. Még ebben az évben megszerezte Pécsét, Siklóst, Kaposvárt és Szegedet, amely sikerek szinte törvénytörő következményei voltak a Buda elfoglalásával megszerzett stratégiai előnynek.

(Forrás és illusztráció: A hazáért mindhalálig, Zrínyi Média, Budapest, 2011.)

AFGANISZTÁNBA INDULTAK

Az MH legújabb afganisztáni missziója, a Mi-17-es Légi Tanácsadó Csoport tagjai, a NATO Nemzetközi Biztonsági Erők (ISAF) egyéni törzstiszti beosztásaiba kiutazók, a Mi-35-ös Légi Tanácsadó Csoport ötödik váltásának, illetve az MH Tartományi Újjáépítési Csoport tizenegyedik váltásának katonái sorakoztak fel ünnepélyes búcsúztatásuk alkalmából Szolnokon, az MH 86. Szolnok Helikopterbázison. A rendezvényen részt vett dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter és dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke is.

A honvédelmi miniszter méltatta a missziókba induló katonák felkészültségét, majd úgy fogalmazott: „Minden küldetésünk arra irányul, hogy a háborúban álló népek sorsát enyhítsük, illetve segítsünk azoknak az erőeknek felülkerekedni, amelyek békét és stabilitást tudnak hozni a konfliktusokban.”

(Antal Ferenc. Fotó: Rácz Tünde)

TÁBOROZÓK AZ EZREDNÉL

A győri 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred ismét megnyitotta kapuit, ezúttal a Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Polgári Védelmi Kirendeltsége által szervezett rendvédelmi szaktábor lakói előtt. Az általános iskolás és középiskolás táborozók bepillanthattak az alakulat, illetve a katonák életébe, megismerhették az ezred történetét, alkalmazott technikai eszközeit, belekóstolhattak az alaki rejtelmeibe, próbára tehetők magukat a paintball- és az airsoft-lövészetben, s a program során megtekinthettek egy katonai testnevelési és közelharc-bemutatót is.

(Töröcsik Krisztina. Fotó: Cseszreginé Csekei Judit százados)

szentendrei nagyüzem

Ismét nagyüzem volt nemrégiben a szentendrei MH Központi Kiképzőbázison (MH KKB). Alaki ismereteikből adtak számot az alapképzésen részt vevő szerződéses legénységi állományú katonák, majd ezt követően rendezték meg a nem katonai tanfolyamokban végzett tiszti és tiszthelyettesi állomány tanfolyamrendszerű felkészítését elvégzők kibocsátó ünnepségét.

A szerződéses katonák előzőleg az MH KKB izbégi lőterén bizonyították felkészültségüket a kötelezően előírt, gépkarabéllyal és pisztollyal végrehajtott alap-lőgyakorlatok során. Az említett kibocsátó ünnepségen Róth László mérnök ezredes, a bázis parancsnokhelyettese elismeréssel szövelt a most végzett 47 hallgató elkötelezettségéről, szorgalmáról. Elhangzott: a Mecseri János Kiképző Osztály tisztjei minden szükséges tudnivalót átadtak a hallgatóknak ahhoz, hogy alakulataiknál felkészülten kezdhessek meg szolgálatukat.

(Tamás Tibor. Fotó: Dévényi Veronika)

EUROATLANTI NYÁRI EGYETEM

Biztonság- és védelempolitikai, gazdasági és konfliktuskezelési kérdések kerültek terítékre leginkább az idén a XIII. Tiszai Euroatlanti Nyári Egyetemen. A házigazda a szentesi MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred volt, a kurzust a HM Bessenyei György Kulturális és Üdültetési Közhatal Nonprofit Kft., valamint a szentesi helyőrségi klub rendezte, a programot Szentes település önkormányzata mellett Csongrád városa is támogatta.

A szép számmal megjelent „egyetemisták” egyebek mellett tájékoztatást kaptak a Magyar Honvédség missziós szerepvállalásairól, a külszolgálat során felmerülő mentálhigiénés problémákról és ezek lehetséges megoldásairól. A vendéglátó műszaki ezred parancsnoka, Nyers József mérnök ezredes személyes élményei alapján szövelt a tágabban értelmezett biztonságpolitikára egy speciális területéről, a katasztrófaelhárítási feladatokról, és a veszélyhelyzetek megszüntetésében részt vevő katonák feladatairól, kötelezettségeiről.

(Galambos Sándor)

AHOL FELDERÍTŐKATONÁK IS OKTATNAK

A debreceni önkormányzat és az MH 5. Bocskai István Lövészdandár közötti megállapodás alapján a Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Szakközépiskola és Kollégium azon intézmények egyike, ahol a diákok egy része katonai alapismereteket is tanul. Berkecz Gábor igazgatótól megtudtuk: az alapismeretektől már lesz érettségiző is a 2011/2012-es tanév végén.

Szeptembertől a diákoknak mintegy egyharmada hallgatja majd a 24. Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóalj katonái által tartott órákat, köztük negyvenhárom kilencedik évfolyamos tanulóval. Az intézmény a Bocskai-dandárral együttműködve nyitni kíván a karitatív munkavégzés irányában, hiszen az önkéntesen végzett munka követelménye az új közoktatási koncepcióban is megfogalmazódott. Ennek jegyében elsősorban a hadisírgondozásba szeretnének bekapcsolódni Debrecen környékén, és ennek érdekében már fel is vették a kapcsolatot a Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Hadisírgondozó Hivatalának munkatársaival. Szó van arról is, hogy a hivatal révén bizonyos rendhagyó történelemórákra is sor kerülhetne a tanév során.

(Felvételünk 2011 februárjában készült, amikor a szakközépiskola egyik katonai alapismereteket tanárját meglátogatta dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter és dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke.)

(Draveczki-Ury Ádám. Fotó: Dévényi Veronika)

BALATON-ÁTÚSZÁS - ÚSZÓERŐDDEL

Az idei Balaton-átúszás Révfülöp és Balatonboglár közötti 5,2 kilométeres távját több ezren teljesítették. Az MH újra kitett magáért: a jubileumi – tizedik – Úszóerőddel a honvédség szinte minden alakulatából érkez, több mint kétszázötven katona úszta át a „magyar tenger” eme szakaszát, további (zömében a kaposvári MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred nemzeti támogató zászlóaljánál, illetve az MH Támogató Dandárnál szolgáló) kétszáz katona pedig a logisztikai feladatok végrehajtása során mutatta meg teljesítményét. Az érdeklődők ráadásul is kaptak: a honvédség díszzászlóaljának „mesteremberei” puskahajtásaiakkal kápráztatták el a nagyérdeműt.

Fodor Lajos, a HM közgazgatási államtitkára, aki többek között Orosz Zoltán altábornagy, a Honvéd Vezérkar főnöke helyettesének társaságában szállt vízbe, rövid értékelésként elmondta: „Valójában ez a rendezvény nem a versenyről szól, hanem az egészségről, így mi katonák is szeretnénk ehhez hozzájárulni a részvételünkkel és a logisztika biztosításával. Nem beszélve arról, hogy az USA nagykövete asszonya, Eleini Tsakopoulou Kounalakis és néhány amerikai katona is velünk úszott át a túlpartra.”

A rendezvényt a balatonboglári strandon a Zrínyi Média könyvesstandjának kínálata és népszerű szimulátorai tették még színesebbé.

(Esztergály Zsófia. Fotó: Galovtsik Gábor)

TÁBORNOKI ELŐLEPTETÉSEK, KINEVEZÉSEK

Nemzeti ünnepünk alkalmából dr. Schmitt Pál köztársasági elnök – a honvédelmi miniszter előterjesztésére – Szabó László ezredest, a HVK Kiképzési Csoportfőnökség csoportfőnökét július 15-ei hatállyal dandártábornokká nevezte ki. Augusztus 20-ai hatállyal altábornaggyá léptette elő Kovács József vezérőrnagyot, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokát és Rába Imre nyugállományú mérnök vezérőrnagyot. Ugyancsak augusztus 20-ai hatállyal dandártábornokká nevezte ki dr. Schandl László orvos ezredest, a Honvédkórház – Állami Egészségügyi Központ főigazgatóját, Kun Szabó István ezredest, az MH Támogató Dandár parancsnokát és Szegő László ezredest, a Köztársasági Elnöki Hivatal honvédelmi főosztályának vezetőjét. Az előléptetések és kinevezések átadására Budapesten, a Sándor-palotában került sor.

(Tamás Tibor. Fotó: Tóth László)

ELISMERÉS – KÉSZENLÉTERT

Az MH EUFOR-kontingens 9. váltásának lövészsázáda nemrégiben készenlét elérését ellenőrző gyakorlaton bizonyította: teljes értékű része a bosznia-hercegovinai EU-misszió Többnemzeti Zászlóaljának (Multinational Battalion – MNBN). Friedrich Ölböck alezredes, a zászlóalj parancsnoka a készenlét elérésének elismeréseként soraközébe MNBN-felvarrókat adott át a magyar katonáknak.

A század a Szarajevóhoz közeli Pazarić gyakorlóterén az MNBN parancsnoka és egy többnemzeti értékelő csoport előtt bizonyíthatta tudását. A kiképzés során begyakorolt alapfeladatok széles palettájáról válogatták a „vizsgamozzanatokat”. Bemutatták, hogy mesterei az összekötő és megfigyelő csoport épületből történő kimenekítésének, a tömegkezelési feladatok végrehajtásának, valamint azt is, hogy kifogástalan az együttműködésük a helyi médiával, a rendőrséggel, és szükség esetén a tűzserzészcsoporttal.

(Bognár Tamás százados)

JÓSZÍVŰ KAKASDIÁK

Az MH Tartományi Újjáépítési Csoport CIMIC/PSYOPS részlegének több mint ötvenfős történetében is előfordulhatnak még szokatlan akciók. Legutóbb, mondhatni, nemzeti háttértámogatásként, civil kezdeményezés keretében, mintegy 500 kilónyi adományt gyűjtöttek össze Kakasd falu lakói. Egyikük, az akciót kezdeményező Farkas Béláné, elmondta: lánya már kétszer szolgált Afganisztánban. Hazaérkezése után ezernyi fényképet mutatott az országról, a megdöbbentő helyzetben lévő gyerekekről. Ekkor fogalmazódott meg benne és a falubeliekben: valamiképpen segítenek, gyermekruhákat, cipőket, játékokat gyűjtenek. Úgy gondolták, hogy ezzel a felajánlással a katonák munkáját segíthetik, egyszerységek örömet szereznek a Baghlán tartományban élő gyermekeknek is.

(Varga Erika zászlós)

SZOLNOKI MÉRFÖLDKŐ

A KatonaSuli program keretében együttműködési megállapodást kötött a közelmúltban az MH 86. Szolnok Helikopterbázis, illetve a Szolnoki Műszaki Szakközépiskola és Szakiskola. A szerződés szolnoki aláírásán a honvédelmi miniszter képviselőjében részt vett dr. Szarka Gábor, a tárca kabinetfőnöke.

(Felvételiünkön balról: Lamos Imre dandártábornok, a helikopterbázis parancsnoka, dr. Szarka Gábor, Szalay Ferenc, Szolnok polgármestere, valamint Gúth Ferenc igazgató.)

Szolnokon kiemelt jelentősége van a KatonaSuli programnak, hiszen a városban évtizedek óta meghatározó a honvédség jelenléte, ezért fontos, hogy az iskolai képzés rendszere és a honvédség igényei találkozzanak.

E megállapodás jegyében az intézmény diákjai a jövőben számos program keretében, „testközelből” ismerhetik meg a Magyar Honvédség mindennapjait. A bázis állománya segítséget ad majd az oktatókabinett kialakításához, illetve a pedagógusok felkészítéséhez is.

(Draveczki-Ury Ádám, Galambos Sándor)

VEZÉNYLŐ ZÁSZLÓSI CSAPATLÁTOGATÁS

Az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázisra látogatott a közelmúltban Kriston István törzszászlós, a Magyar Honvédség vezénylő zászlósa. Programja során altisztai és legénységi állománygyűlést is tartott, amelyen egyebek mellett kiemelte a szervezethez kötődés, az egyéni lojalitás, a professzionalizmus, a szolgálat jelentőségét, hangsúlyozta ezen állománykategóriákba tartozók szerepének, a katonai normák következetes betartásának betartásának a fontosságát. Kriston István tapasztalatait összegezve elismerően szólt a bázison szolgálók elhivatottságáról és magas fokú szakértelméről.

A vezénylő zászlós csapatlátogatásai során járt már az MH Központi Kiképző Bázisán, valamint az MH Ludovika Zászlóaljánál is.

(kormany.hu; MH Vezénylő Zászlósi Iroda. Fotó: Szabó Tamás főtörzsrőmester)

„PRIMA PRIMISSIMA” LEHET A HONVÉD EGYÜTTES

Magyar népművészet és közművelődés kategóriában a Honvéd Együttest is Prima Primissima díjra jelölték – tudtuk meg Turányi Zsuzsa művészeti titkártól. Így az együttes – története során először – versenyt nyert van a „primissima” 50 ezer eurós díjért. A döntés – a szokásos gálaműsor keretében – decemberben lesz, szavazati azonban már most is lehet a www.primissima.hu honlapon.

(Zilahy Tamás. Fotó: Ráczi Tiinde)

Obama elnököt az Air Force One (VC-25-ös) hozta Kabulba.

Kiválóra értékelve

ÉGI-FÖLDI VISSZAFOGADÁS

FÉL ÉVEN ÁT MAGYAR KATONÁK ÜZEMELTETTÉK AZ AFGÁN FŐVÁROS REPÜLŐTERÉT, (KAIA – KABUL INTERNATIONAL AIRPORT – KABULI NEMZETKÖZI REPÜLŐTÉR). PARANCSNOKUK KILIÁN NÁNDOR DANDÁRTÁBORNOK VOLT. A TÖBB MINT HÚSZ NEMZET KATONÁIT IRÁNYÍTÓ CSOPORT MUNKÁJÁT KIVÁLÓRA ÉRTÉKELTE A NATO ILLETÉKES PARANCSNOKSÁGA.

Második alkalommal kérte fel hazánkat a NATO a kabuli nemzetközi repülőtér vezetésére. Közel huszonezer ember dolgozik itt. E népes szakembergárdából ötvenen az ISAF Északi Regionális Parancsnokság által felügyelt és közvetlenül használt területen munkálkodnak, közülük is ezernégyszázan az üzemeltetés konkrét feladataival: légi irányítással, logisztikával és őrzés-védelemmel foglalkoznak. Ezt a légibázis irányította fél évig Kilián Nándor dandártábornok, a helyettese egy amerikai ezredes volt. A kecskemé-

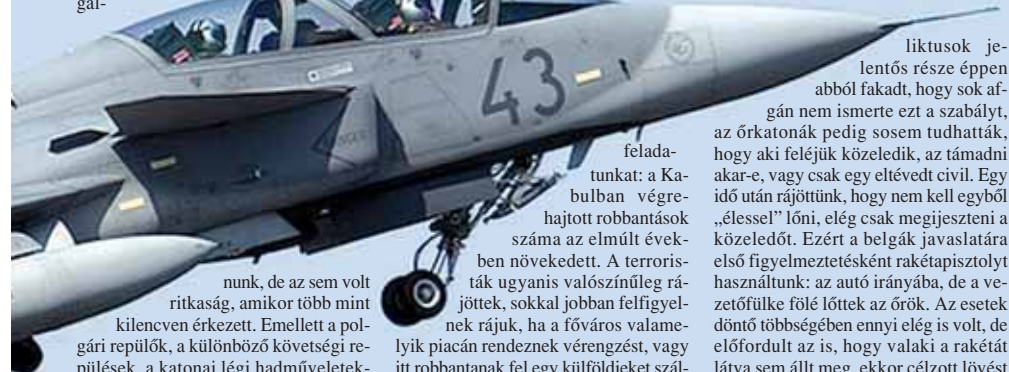
ti MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülóbázis parancsnokának ez volt az első külföldi missziója, és egyből a „mélyvízben” találta magát.

– A kabuli repülőtér területe két és fél-szer nagyobb a kecskemétiénél, itt bonyolítja az ISAF a katonai utánpótlás nagy részét. Egy felszállópályája van, amelynek napi forgalma vetekszik a Liszt Ferenc repülőtérével, itt folyik az afgán légierő helikoptervezetőinek, szállítógép-pilótáinak, valamint a műszakiaknak a kiképzése is. Naponta általában 50-60 katonai szállítógépet kellett kiszol-

gálni.

pülösköz fordul meg itt, csak az ISAF katonai teherszállító gépeinek a forgalma több mint 250 ezer tonna évente. Folyamatosan dolgoztunk, nem voltak hétvégéink, napi 12–14 órát „húzott le” mindenki, ami abból a szempontból jó volt, hogy nagyon gyorsan telt így az idő. A repülőtér az irányításom alatt belga katonák őrizték, így a bázis biztonságáért mi feleltünk. Viszonylag konzolidált környéken voltunk, de egyetlen pillanatra sem feledkezhetünk meg arról, hogy háborús környezetben végezzük a

te mindennaposok voltak a riasztólövészek, de ezek legtöbbször a helyiek tudatlansága szolgáltatott okot: eltévedtek, valahogy a bázisra vezető útra keveredtek, és nem tudták, hogy ilyenkor mit kell tenniük. Az volt ugyanis a rend, hogy a közeledőnek már messze a kaputól meg kellett állnia, a belga katonák távcsővel ellenőrizték a belépőkártyáját, a továbbhaladást engedélyező zöld lámpát pedig csak akkor kapcsolták be, ha mindent rendben találtak. A komolyabb ellenőrzés – a tükrös vizsgálat és a teherautók röntgenes átvilágítása – csak ezután következett. A konf-

nunk, de az sem volt ritkaság, amikor több mint kilencven érkezett. Emellett a polgári repülő, a különböző követségi repülések, a katonai légi hadműveletekben részt vevő repülőeszközök irányítása is a mi feladatunk volt, a torony teljes egészében a mi fennhatóságunk alá tartozott. Évente több mint 120 ezer re-

liktusok jelentős része éppen abból fakadt, hogy sok afgán nem ismerte ezt a szabályt, az őrkatonák pedig sosem tudhatták, hogy aki feléjük közeledik, az támadni akar-e, vagy csak egy eltévedt civil. Egy idő után rájöttünk, hogy nem kell egyből „élessel” löni, elég csak megijeszteni a közeledőt. Ezért a belgák javaslatára első figyelmeztetésként rakétapisztolyt használtunk: az autó irányába, de a vezetőfülké fölé lőttek az őrk. Az esetek döntő többségében ennyi elég is volt, de előfordult az is, hogy valaki a rakétát látva sem állt meg, ekkor célzott lövést kellett leadni. Ilyenkor láttunk vérnyomokat, de mire a biztosítással kapcsolatos szabályokat betartva a helyszínre értünk, a sérültet egyetlen esetben sem találtuk meg.

Kilián tábornok és csapata április elsején érkezett haza Kabulból. A kecskeméti repülőtér rendezett visszafogadó ünnepségen a parancsnok elmondta: lelkeik az első pár hét volt számukra a legmegrázóbb, amikor először találkoztak azzal a nyomorral, kiszolgáltatottsággal és elkeseredettséggel, amelyben az ottani emberek élnek.

Kilián tábornok fél éve ismét visszaült a kecskeméti légibázis parancsnoki székébe.

– Itthon, a misszió után többépcsős visszazárás után estünk át, orvosok, pszichológusok segítettek minket visszailleszkedni az itthoni körülmények közé. Szükség is volt erre, mert ha valaki ilyen környezetben „nyomja le” a hat hónapját, nem biztos, hogy képes egyedül feldolgozni a történeteket, a kint látottakat. Rádásul nekem még egy külön tortúrán is át kellett esnem: a misszió ideje alatt lejárt a szakzsolgálati engedélyem, „beköltöztem” a honvédkórházba. Az orvosok kívül-belül, tetőtől-talpig át-

Őrjárat a Kabul környéki hegyekben. A repülőtér parancsnoka csak a testőrei kíséretében hagyhatta el a légibázist.

HELYTÁLLTAK

A Honvéd Vezérkar főnöke a nemzetközi békemisszió során tanúsított kiemelkedő helytállása elismeréséül, a külszolgálat befejezése alkalmából, Kiemelkedő Helytállásért Emlékéremmel tüntette ki Kilián Nándor dandártábornokot, Jenei Barna alezredest és Nagy László törzszászlóst. A MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka emléktárgyat adományozott Csokona Gábor őrnagynak, Makai László századosnak, Zdravec Sándor zászlósnek, Becze Ildikó főtörzsrőmesternek és Ferkó Zoltán törzsrőmesternek.

A vezető nemzet: együtt a magyar konfingens.

vizgáltak, „repültem” barokmrában, aztán egy úgynevezett helyreállítási terv megszabott, személyre szóló repülési feladatait kellett végrehajtanom – emlékszik vissza a hazaérkezése utáni hetekre a tábornok.

– A kint töltött fél év alatt a helyettesítéssel megbízott Zsámboki Tibor ezredes kiválóan látta el feladatát, ezt az előjáróim is megerősítették. Folyamatos kapcsolatban voltunk ugyan, de a napi ügyekbe kintől nem akartam beleszólni. Természetesen voltak olyan kardinális dolgok – például a személyügyi kérdések –, amelyekben egyeztetünk az álláspontjainkat, de a működéssel kapcsolatos döntés az ő kezében volt. Most már újra együtt dolgozunk: foly-

A lejárt szakszolgálati engedélyt meg kellett újítani. A barokmrában 8000 méter „magasban” nem is olyan egyszerű felismerni a piros fűzest.

A vezető nemzet parancsnokának hét személyi testőre volt.

tatnunk kell a hadműveleti szállításokat az An-26-osokkal, és be kell pótolnunk a különböző okok miatt elmaradt repüléseket a Gripenekkel. Az első fél évben ugyanis nem tudtuk időarányosan teljesíteni a betervezett repülési időt. A problémáink megoldódtak, most az a legfontosabb feladatunk, hogy behozzuk a lemaradást. Ehhez minden feltételt megteremtettünk: megnöveltük a műszakiak létszámát, a pilótáink is majdnem annyian vannak, amennyire szükségünk van, a gépeink bevethetőképessége pedig olyan szintre emelkedett, amilyen az elmúlt években sosem volt. Átalakítottuk a mérnök-műszaki zászlóaljat kétműszakos hangárüzemeltetésre, így, ha a délelőtti repülésen el-

romlik egy gép, a második műszak másnap reggelre többnyire meg is tudja javítani. A nyári szabadságok lejártá után, augusztus 8-án kezdtük meg az intenzív munkát, terveink szerint a második fél évben minimum 1000 órát fogunk lerepülni. Így a kiesett „repidók” miatt megkopott ismereteket és gyakorlati fogásokat felfrissítjük, mindenkit felhozzuk a megfelelő kiképzettségi szintre. Idén hátravan még a szokásos svédországi szimulátor-kiképzésünk: egy hét alatt több mint ezer bevetést fogunk „repülni”.

Gyakoroljuk majd – többek között – az éles rakétaindítást, a rakétatámadások kivédését is, az eredményeket számítógépen, háromdimenziós módszer-

A tervek szerint jövőre „szakosodnak” a Gripen-pilóták

A kecskeméti repülőbázis egyik fontos feladata az „Ancsák” üzemeltetése.

rel értékeljük ki. Ez egyébként egy nagyon költségkímélő megoldás, mert valós repülésekkel mindez több mint tízszeres költséget jelentene. Jövőre pedig azt tervezem, hogy egy kicsit „hozzányúlok” a hajózók kiképzésének eddig megszokott tematikájához, csoportokat szeretnék létrehozni a Gripen-pilóták

közt: az általános követelmények mellett a csoportok tagjai egy-egy speciális feladat végrehajtására szakosodnának. A mindenkire vonatkozó felkészítésen túl, például az egyik csapat a levegő-föld feladatok „specialistája” lenne, a másik pedig a levegő-levegő kiképzésből kapna lényegesen többet...

HAZAVITTE A GÉPET

A honvédelmi tárca augusztus huszadika alkalmából rendezett központi ünnepségén Hende Csaba honvédelmi miniszter A hazáért kitüntetéssel ismerte el Molnár Tibor őrnagy – az MH 59. Szentgyörgyi Dezső repülőbázis JAS-39-es pilótája – kiemelkedő helytállását...

– Kiképző repülésre szálltam fel Kecskeméten, a 31-es oldalszámú Gripenrel – elevenítette fel a történeteket a pilóta. – Géppár társammal a légi harc-manővereket gyakoroltuk. A cél mögé kerülve már az imitált fegyveralkalmazásra készültem, amikor a pilótakabin műszerfalán – a figyelmeztető hangjelzéssel egy időben – megjelent a hajtóművezérlés hibájára utaló vészjelzés. Ez egyben azt is jelentette, hogy a maximális teljesítmény-üzem módot kikapcsolta az automatika. A repülőgép „megtorpant”, sebessége lecsökkent.

Az utasításoknak megfelelően azonnal abbahagytam a légi harc-manővert, felmértem az esélyeimet és a kiképzésben tanultak szerint csökkentett üzemmódban folytattam a repülést. A géppárom, értesülve a meghibásodásról, besorolt mellém, és elkezdtük a közös visszarepülést Kecskemétre.

A repülőgép számítógépe automatikusan átkapcsolt a tartalék üzemmódra, amely lehetővé tette a repülés folytatását, de csak korlátozásokkal. Ez azt jelenté, hogy a csökkentett teljesítmény miatt előadódhat a hajtómű leállása is.

A vészhelyzeti ellenőrzőlista alapján folytattam a repülést, bízva, hogy épségben tudom hazavinni a repülőgépet. A repülési profilt folyamatosan úgy változtattam, hogy felkészülhessek váratlan eseményekre is. A leszálláshoz is úgy helyezkedtem be, hogy biztosan le tudjam tenni a Gripen-t a hazai betonra...

TÁBORI POSTA

A TÁBORI POSTA JELENTKEZÉSÉVEL A MAGYAR HONVÉD MAGAZINBAN ÚJ ROVAT LÁT NAPVILÁGOT, AMELY A MAGYAR HONVÉDSÉGBEN TÖRTÉNŐ VÁLTOZÁSOKAT ÉS AZOK HATÁSAIT KÍVÁNJA BEMUTATNI, ÉRTELMEZNI. ELSŐKÉNT A JÚLIUSBAN ELFOGADOTT, ÚJ HUMÁNSTRATÉGIÁT MUTATJUK BE A MAGAZIN SZERKESZTŐINEK SEGÍTSÉGÉVEL. CÉLUNK, HOGY ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉST ADJUNK A STRATÉGIA, EZEN BELÜL A KIDOLGOZOTT KATONAI PÁLYAMODELL FŐBB PONTJAI RÓL, FONTOSABB ELEMEIRŐL. KÜLÖN HANGSÚLYT ÉRDEMEK, HOGY AZ ÚJ HUMÁNSTRATÉGIA EGY MEGÚJULÓ, MODERN SZOLGÁLATI KULTÚRA BEVEZETÉSÉHEZ TEREMTI MEG AZ ALAPOT.

A Magyar Honvédség elkövetkező tíz évére vonatkozó új humánstratégiáját július végén adták ki a 79/2011. (VII. 29.) honvédelmi miniszteri utasítással. (A dokumentum a honvedelem.hu oldalon és a Párbeszéd lapon, a Magyar Honvédség tájékoztató portálján olvasható.)

Az új stratégia az elmúlt évek gyakorlati tapasztalataiból, szabályozási problémáiból merítve, széles körű szakmai együttműködés eredményeként, a csapattagozat, illetve a vezénylő-zászlósi kar javaslataira építve, valamint az érdek-képviseléssel történő egyeztetések figyelembe vételével került megalkotásra.

A stratégia elkészítésének határideje 2011. március 15. volt, azonban a véglegesítést befolyásolták a kormány Széll Kálmán-tervében a szolgálati nyugdíjak rendszerének átalakításával és a közszolgálati életpályákkal összefüggésben meghatározottak, illetve Magyary Zoltán nevével fémjelzett közigazgatás-fejlesztési program kiadása, amely a katonák, más fegyveres, rendvédelmi szervek tagjai, valamint a kormánytisztviselők életpályáinak összehangolását tűzte célul.

Az egyes közszolgálati életpályák összehangolására vonatkozó kormányhatározat alapján az ágazati (honvédelmi, belügyi, közigazgatási, külügyi, nemzetgazdasági) személyzeti stratégiákat 2011. július 31-ig kellett elkészíteni, a Magyar Honvédség humánstratégiájának kiadása is ehhez az időponthoz igazodott.

A stratégiai célokot négy pillér (a hiteles, valós pályamodell, a munkaköri követelmények rendszere, a személyzetfejlesztés, valamint az illetmény, juttatások, támogatások) mentén határozták meg.

A közszolgálati életpályák összehangolása érdekében ahhoz, hogy az egyes életutak ne elszigetelten fussanak egymás mellett, meg kell teremteni a közös kapcsolódási pontokat, ami az életpályák közötti mozgás, váltás lehetőségének alapja. Ehhez az alábbi közös kapcsolódási pontokat határozza meg a Magyar-program:

- hivatásetikai normák;
- munkakör-alapú rendszer;
- kiválasztás;
- (teljesítmény)értékelés;
- előmenetel és javadalmazás;
- képzési, továbbképzési és vizsgarendszer;
- állami/munkáltatói gondoskodás;
- rendszerirányítás.

A KATONAI PÁLYAMODELL

A humánstratégia központi elemeként az életpálya-modelleket határozták meg, amelyek vonatkozásában a kiszámíthatóság, a tervezhetőség jelent meg alapvető irányként. A katonai pályamodelleket a katonai és közszolgálati hagyományokra alapozva, a katonai szolgálattal járó fokozott megterhelést figyelembe véve, a társadalomban érvényesülő folyamatokkal és normákkal, illetve a gazdasági lehetőségekkel összhangban kellett kialakítani.

A katonai szolgálat sajátos közszolgálat, a katonai pályamodell ennek megfelelően összhangban kell legyen más közszolgálati pályamodellekkel is. Ez az összehangolás teremt meg annak lehetőségét, hogy a katonai szolgálatból – önhibákon kívül – kiválók a közszolgálat más területén dolgohassanak tovább, tudásukat, tapasztalataikat, a katonai szolgáltra jellemző sajátos kompetenciáikat továbbra is a köz javára fordítva.

A karrier alapja az egyéni teljesítmény, a szervezeti elvárásoknak való megfelelés, valamint a siker- és eredményorientáltság. A humánstratégiában rögzítettek alapján a katonai pályaképből – a klasszikus, „felfelé” irányuló, rendfokozatban történő előléptéssel járó előmenetel mellett – a „horizontális” karrier, azaz a szakértővé válás lehetősége is megjelenik. Ez azt jelenti, hogy a katona saját beosztásában maradvá tehet le különböző szintű vizsgákat, és válhat szakterületének specialista-jává. Az egyes „szakértői” szintek elérése az illetményben is elismerésre kerül, illetve a szakértői fokozat felvarrók, jelvények formájában megjelenik az egyenruhán is.

A stratégiában a következő pályamodellek jelennek meg: a tiszti, altiszti állománycsoportra (a tiszthelyettesi rendfokozati állománycsoport tényleges funkcióját az altiszt megnevezés fejezi ki) vonatkozóan a „klasszikus katonai”, illetve a „speciális szakmai” pályamodell, valamint a legénységi pályamodell.

A KLASSZIKUS KATONAI PÁLYAMODELL

A klasszikus katonai pályamodell azokra a munkakör-családokra értelmezhető, ahol a beosztás ellátásához szükséges tudás, szakmai képzettség csak katonai oktatási, képzési rend-

szemben szerezhető meg, és a polgári életben nehezen vagy egyáltalán nem használható annak sajátos jellege miatt (lővész, tüzér, felderítő, harcokcsizó stb.). Ennek megfelelően a pályamodellbe történő belépés a katonai oktatási, képzési rendszerből történhet (tiszjelöltek és altiszt-jelöltek). A klasszikus pályamodell jellemzője a hivatásos jogviszony.

A klasszikus pályamodellbe történő belépés csak hadnagyi, illetve őrmester rendfokozattal történhet, a pályafutás csapatrendeltetésű szervezetenél kezdődik. A pályamodellen belül elválnak a parancsnoki és a törzs karrierutak. Az előbbi esetben egy beosztáshoz általában egy rendfokozat tartozik, míg az utóbbi vonalon egy beosztáshoz két rendfokozat kapcsolódhat.

A pályamodell jellemzője – a kötelező várakozási idő mellett – az ún. „puha” maximális várakozási idő, mely szerint a katona a maximális várakozási idő leteltével, ha a szervezeti érdek is úgy kívánja, beosztásában maradhat.

A hivatásos szolgálat sajátosságaira, a sajátos munkaerőpiaci helyzetre való tekintettel – összefüggésben a szolgáltatinyudj-rendszer átalakításával – a társadalombiztosítási szabályok szerinti öregségnyudj-korhatárig tartó foglalkoztatás, illetve a más közszolgálati életútra történő átlépés és a további foglalkoztatás szabályozása ebben a pályamodellben jelenik meg.

GARANCIÁLIS ELEMEK

A szolgálatból történő kiválással kapcsolatos elemek:

- a hivatásos állomány legalább százados, altiszt esetén főtörzsőrmester rendfokozatot elérő, a katonai szolgálatból önhibáján kívül felmentéssel kiválni kényszerülő tagja számára, a más közszolgálatban történő továbbfoglalkoztatás érdekében, állásfelajánlás és továbbfoglalkoztatás;

- amennyiben a felmentésre 25 év tényleges szolgálati viszonyban töltött időt követően – az érintettek fel nem róhatóan – egészségi, pszichikai vagy fizikai okból kerül sor, és a Magyar Honvédségnél más közszolgálati jogviszony keretében vagy a közszolgálat más területein történő továbbfoglalkoztatására nincs lehetőség, meghatározott ideig juttatás;

- a Magyar Honvédségen belül a nyugállományba helyezésig tartó, hivatásos szolgálati viszony keretében történő foglalkoztatás lehetősége a „nyudj előtti rendelkezési állományba” helyezéssel, illetve a „könyvített szolgálattal” biztosítható. A könnyített szolgálat elsősorban alacsonyabb fizikai követelményszint meghatározását és az ebből adódó könnyített szolgálatellátást jelenti.

A SPECIÁLIS SZAKMAI PÁLYAMODELL

A speciális szakmai pályamodell azokra a tiszti, altiszti munkakör-családokra jellemző, ahol a beosztás ellátásához olyan szakmai tudásra van szükség, amely a katonai oktatás/képzés rendszerén kívül szerezhető meg.

Egy beosztáshoz itt több rendfokozat tartozik – hasonlóan a jelenlegi speciális előmeneteli rendhez, adott beosztást például betölthet hadnagyi, főhadnagyi vagy százados.

A klasszikus pályamodellől eltérően itt a belépés nem feltétlenül az állománycsoport kezdő rendfokozatában történik, hanem az adott szakterületen megszerzett szakmai tapasztalat, valamint a kötelező várakozási idők függvényében magasabb, de maximum főtörzsőrmester, illetve százados rendfokozatban lehetséges. Fontos megjegyezni, hogy a kezdő rendfokozattól való eltérés akkor lehetséges csak, ha az adott beosztás ellátásához szükséges, releváns szakmai tapasztalattal rendelkezik a jelölt. Ennek megfelelően az alacsonyabb beosztások feltöltése toborzás útján, a munkaerőpiacról történik (hadnagyi-százados, őrmester-főtörzsőrmester beosztások),

míg az ennél magasabb beosztások az előmeneteli rendszer működésével kerülnek betöltésre.

A rendfokozatban történő előlépés a kötelező várakozási idő elteltével történhet, vizsga letételt követően, ugyanakkor az egyes rendfokozatokban eltölthető időnek nincs a jelenlegi maximális várakozási időhöz hasonló határa. A pályamodell jellemzője a szerződéses jogviszony.

A speciális pályamodellbe tartozó munkakörökből kikerülők és a Magyar Honvédséget elhagyók más közszolgálati jogviszonyban történő elhelyezkedését a közigazgatás speciális „munkaerő-közvetítést” végző rendszere támogatja majd, ugyanakkor az előző pályamodellre vonatkozó „garanciális” elemek nem jelennek meg benne.

A LEGÉNYSÉGI ÁLLOMÁNY

A legénységi állomány feltöltése toborzás útján, a munkaerőpiacról történik.

A beosztások azonos szintűek, a rendfokozatban történő előmenetel ugyanazon beosztásban is történhet. A rendfokozatban történő előlépés nem automatikus, az vizsgához kötődik majd.

A legénységi állomány karrierjének az altiszti állomány-kategóriába történő átlépés lehetséges és szerves része. Az altiszti állományba történő átlépés kizárólag őrmester rendfokozatba történhet, az altiszti iskola sikeres elvégzését követően, üres altiszti beosztásba történő kinevezéssel. Az altisztté válás a negyedik szolgálati évtől, illetve a tizedes rendfokozat elérését követően történhet meg.

Emellett a legénységi állomány számára is biztosított a horizontális mozgás, amelynek során szakterülete specialista-jává válhat. Erre a szakaszvezető rendfokozat elérését követően nyílik majd lehetőség.

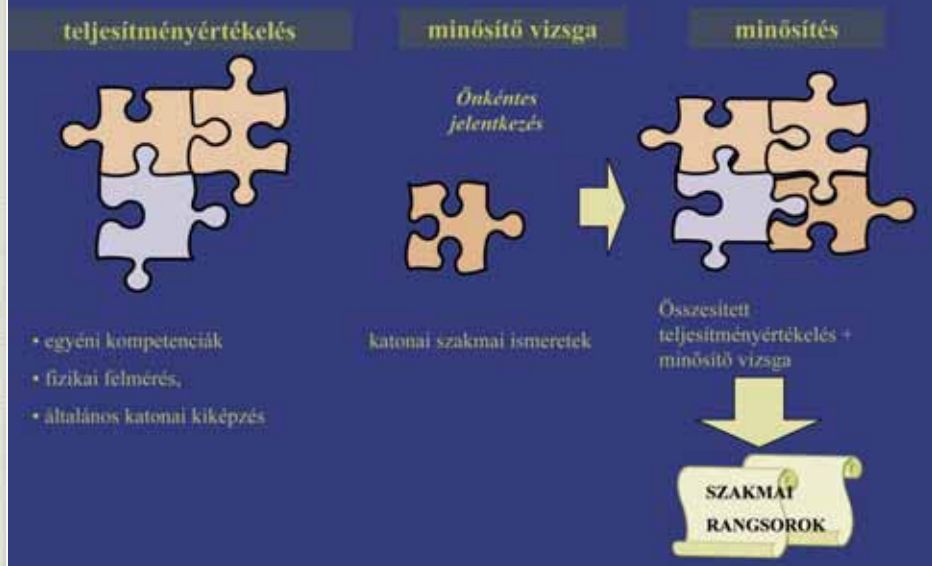
A TELJESÍTMÉNY MÉRÉSE

A rendszeres megmértetés a pályakép alapeleme. A teljesítmény mérésének célja a kiválasztás, a szakmai vagy rendfokozati előmenetel, az egyéni fejlesztésének támogatása, a motivációs és az ösztönzőrendszer működésének támogatása, a szervezeti értékek közvetítése. A jelenlegi rendszer átalakításával a teljesítmény mérésére két eszköz, a kötelező éves teljesítményértékelés, valamint az egyéni kezdeményezésen alapuló, megváltozott tartalmú – különleges esetben szervezeti érdekből kezdeményezett – minősítés (minősítő vizsga) szolgál majd.

Az átalakítás során az objektivitás növelését, illetve a közszolgálati életpályák összehangolásával kapcsolatos feladatokat kell figyelembe vennünk. A teljesítményértékelés három fázisra tagolódik majd: egy cél-meghatározásra, egy évközi értékelésre és az éves teljesítményértékelésre.

A teljesítmény mérése

Az évenkénti teljesítményértékelés esetében, az objektivitás növelése érdekében, a korábbinál hangsúlyosabb szerepet kap a fizikaiállapot-felmérés eredménye, valamint az éves kiképzési (általános katonai) feladatok teljesítése. A fizikaiállapot-felmérések központilag, a kialakításra kerülő MH Értékelő-és Vizsgaközpont részvételével történnek majd, illetve az értékelést végző vezetők teljesítményértékelési képességét is nagyobb súllyal – és az elvégzett értékelések elemzésével – veszik figyelembe teljesítményük megítélése során.

A magasabb beosztásra történő kiválasztás a minősítés eredménye lehet majd, ami azonban tartalmában is eltér a minősítés

sítés jelenlegi rendszerétől. A minősítés eredménye több év teljesítményértékelésének pontszámából, illetve egy minősítő vizsga eredményeként születik majd meg. A minősítés eredménye alapján szakmai rangsorok alakulnak ki, amelyek figyelembevételével határozzák meg, hogy adott évben kik léphetnek elő.

A szakmai rangsorok kialakítása az egyik alapja lesz az új kiválasztási rendszernek. Egy-egy rangsorba csak azok kerülhetnek bele, akik az adott szakma, munkakörcsalád követelményei mellett ténylegesen figyelembe vehetők a kiválasztás során – így valóban összemérhetőbb lesz a teljesítmény.

A legénységi állomány teljesítményértékelése a fentiekől eltérően történik, az értékelésben a szöveges értékelés lesz a meghatározó.

A fenti eljárások hatékony megvalósítása érdekében alakul meg a korábban említett MH Értékelő- és Vizsgaközpont, amelynek elsődleges feladata az állomány egészét érintő fizikai felmérések, az önkéntes jelentkezésen alapuló minősítő vizsgák előkészítése, a vizsgáztatás végrehajtása, felügyelete, valamint a klasszikus értékelő központi („Assessment Center”) feladatok végrehajtása, ezzel a vezetői kiválasztás támogatása. A kialakítandó rendszer új eleme, az objektivitás növelése mellett, az egyéni kezdeményezés, motiváció előtérbe kerülése, ugyanis a kiválasztás alapjául szolgáló minősítő vizsgára történő jelentkezés önkéntes. Aki nem vállalja a megmérettetést, annak azzal kell számolnia, hogy kizárja magát az előmenetel lehetőségéből.

(Folytatjuk)

Az MH Békétámogató Kiképző Központ (MH BTKK) 2000. október 1-jén alakult meg az MH 1. Könnyű Vegyes Ezred részeként azért, hogy a Magyar Honvédség akkori két kiemelt békefenntartó missziójának – az UNFICYP (ENSZ Ciprusi Békefenntartó Erők) és az MFO (Többnemzeti Erők és Megfigyelők, Sínai-félsziget) – személyi állományát felkészítse a külszolgálatra. Nem egészen négy év

múlva a kiképző központ önálló alakulattá vált, és a Magyar Honvédség nemzetközi szerepvállalásának szélesedésével a kiképzések, felkészítések száma és palettája folyamatosan bővült.

Jelenleg a központban történik a nemzetközi szervezetek és a nem állandó katonai szövetségek által vezetett békétámogató műveletekben részt vevő magyar katonai kontingensek, a művelti parancsnokságokba beosztott törz-

sisztek, tiszthelyettesek, katonai megfigyelők (ez alatt értem a magyar és más nemzetek tisztjeit) felkészítése; rendszeresen szervezünk szakmai konferenciákat, tanfolyamokat és nyelvi felkészítéseket – sorolja Apáti Zoltán alezredes, a BTKK parancsnoka.

Ez azt jelenti, hogy aki misszióba készül, az hosszabb-rövidebb időt eltölt kiképző központunkban. Az MH Tartományi Újjáépítési Csoport (MH PRT)

A VILÁG VÁLSÁGGÓCAIBA SZOLNOKON ÁT (IS) VEZET AZ ÚT:
A JELENLEG KÜLFÖLDÖN SZOLGÁLÓ MAGYAR KATONÁK TÖBBSÉGE
UGYANIS KÜLÖNBÖZŐ IDŐTARTAMÚ KIKÉPZÉSEN VESZ RÉSZT AZ MH
BÉKETÁMOGATÓ KIKÉPZŐ KÖZPONTBAN. AZ IDEI ÉV ELSŐ FELÉBEN MÁR
TÖBB MINT ÖTSZÁZ, MISSZIÓBA INDULÓ KATONA KÉSZÜLT FEL ITT
A KÜLSZOLGÁLATRA.

AKKREDITÁLT BÉKEOKTATÓK

Missziósokat tanítani –
nem középiskolás fokon

esetében a parancsnokság és a törzs úgynevezett „kulesbeosztást” állományának a felkészítését hajtjuk végre, a kontingens teljes állományát viszont már a kijelölt alakulat képi ki. Ugyanúgy az MH KFOR (Kosovo Force) kontingens alegységét a küldő alakulat készíti fel, a törzsbeosztás tisztek, tiszthelyettesek viszont nálunk kapják meg kiképzésüket.

Apáti alezredes kétszer szolgált Cipruson, egy évet „lehúzott” Boszniában, legutóbb pedig a PRT-5 törzsfőnöke volt, és kiképzéssel foglalkozó munkatársai is „megjártak” már jó néhány missziót. A szakterületek – egészségügy, vegyvédelem, a műveleti területek vallásismerete stb. – terén viszont gyakran hívnak külső előadókat annak

érdekében, hogy a felkészülő állomány minden esetben a legmagasabb szintű kiképzést kapja. A műveleti terület legújabb, legaktuálisabb ismereteiről pedig a missziókból frissen hazakerülőktől kapnak tájékoztatást a hallgatók. Az év első felében – négy nemzetközi és tizenhét nemzeti felkészítésen – ötszázhuszán kaptak kiképzést leendő külszolgálati feladataikra Szolonokon. Természetesen ezek között fontossági sorrendet nem lehet felállítani, de Apáti alezredes elmondta, hogy a „leghangsúlyosabb” a 22. Nemzetközi Katonai Megfigyelői Tanfolyam (International Military Observer Course – IMOC) volt. A háromhetes kurzus végén nemcsak a négy országból érkezett huszonhárom katona- és rendőr-

tiszt tett záróvizsgát, de a kiképző központ parancsnoki állománya és oktatói is vizsgáztak.

– Tavaly áprilisban ugyanis lejárt az IMOC tanfolyamok ENSZ-akkreditációja, ahhoz pedig, hogy a következő négy évben is elfogadják a tanfolyam diplomáját, ismét meg kellett szerezniük a nemzetközi szervezet jóváhagyását. Ezért az ENSZ békefenntartó műveletek főosztályának megbízásából egy kínai tiszti, Siyuan Yang alezredes ellenőrizte az ideai alaptanfolyamunkra történő felkészülést, a kiképzés végrehajtását és a vizsgáztatást – mutatja a kiképzési tervet a parancsnok. – Kijelenthetjük, hogy Yang alezredes elégedett volt a látottakkal. Elmondta, hogy több olyan tapasztalatot is szerzett ná-

Apáti Zoltán alezredes nemrég tért haza a NATO Védelmi

Akadémiájának (NDC) felsővezetői tanfolyamáról. Mint elmondta, kiemelten foglalkoztak a NATO 2010-ben elfogadott stratégiai koncepciójával, a tanulmányi periódusok alatt részletesen földolgozták a szövetség jelenlegi biztonsági kihívásait, elemezték az elkövetkező évtizedek biztonság szempontjából kiemelten fontos, kritikus országait, régióit. Véleménye szerint a tanfolyam kiváló lehetőség volt arra, hogy a NATO jelenlegi biztonság- és védelempolitikai kérdéseit tanulmányozza. Ezzel – mint azt a tanfolyam záró értékelése mutatja – élt is Apáti alezredes, mivel az iskola parancsnokának értékelésében azt írták róla: a későbbiek során szívesen látnák kari tanácsadóként az iskolában.

A katonai megfigyelők ENSZ-diplomát kapnak.

lunk, amit eddig más kiképző központokban még nem látott. Ilyen volt például a légi felderítési foglalkozás, amelyet az MH 86. Szolonok Helikopterbázissal együttműködve hajtottunk végre. Ugyanakkor természetesen javaslatokat is tett – például, hogy növeljük a kis csoportban végrehajtott foglalkozások, illetve egyes elméleti tantárgyak óraszámát, annak érdekében, hogy a tanfolyam még hatékonyabb legyen. Ezek viszont olyan felvetések, amelyeket a jövőben könnyedén tudunk orvosolni. Egy szó, mint száz: átmentünk a vizsgán: a Külügyminisztérium állandó ENSZ-képviselőt, New Yorkban, augusztus 12-én a DPKO (Department of Peacekeeping Operations) vezető munkatársa átadta azt az oklevelet, amely tanúsítja, hogy az MH BTKK által le-

vezetett katonai megfigyelői tanfolyamok megfelelnek az ENSZ követelményeinek, egyszersmind 2015-ig meghosszabbították akkreditációjukat.

A NATO másik hivatalos nyelvét, a franciát is tanítják majd rövidesen a szolonoki kiképző központban.

– Kiváló nyelvtanáraink vannak, de évekig csak a missziókba jelentkezők nyelvi felmérése volt a feladatuk. Tavaly ugyan közel ezer fő volt nálunk ilyen szintfelmérésen, de úgy éreztük, hogy még van szabad kapacitásunk ezen a téren. Ezek a vizsgák ugyanis ciklikus jellegűek, a szintfelmérések közé „befér” egy hosszabb lélegzetű és néhány rövidebb, négy-öt hetes nyelvtanfolyam is. Az idén a hangsúlyt a különleges műveleti állomány nyelvi felkészítésére helyeztük, és dolgozunk

azon, hogy a NATO másik hivatalos nyelvét, a franciát is oktathatjuk; ehhez előljáróink és a francia katonai attasé támogatását is bírnak.

Az év hátralévő hónapjaiban is egymást váltják majd a különböző felkészítő tanfolyamok a szolonoki kiképző központban, és ezek között egy újabb feladat is szerepel 2010 óta, nevezetesen a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem hallgatóinak békeműveleti alapfelkészítése. Tavaly ősszel tanultak először a tisztjelöltek a BTKK-ban, egyhetes kurzuson ismerkedtek meg a békefenntartás alapjaival. A kiképzés olyan jól sikerült, hogy az egyetem az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokától, tegye rendszeressé ezeket a kihelyezett órákat, hogy beépíthessék a tantervbe.

„Hajóznom
pedig kell!”

HÁROM AZ EGYBEN

HA VALAKI TENGERÉSZ-MATRÓZ PAPIRRAL RENDELKEZIK, MÉG NEM BIZTOS, HOGY KI IS JUT A „NAGYVÍZRE”; A KÖZLEKEDÉSMÉRNÖKI DIPLOMÁT SEM CSAK EGY „MULTINÁL” LEHET HASZNOSÍTANI, VISZONT AKI HAJÓSDINASZTIÁBA SZÜLETIK, ELŐBB-UTÓBB CSAK A VÍZEN TALÁLJA MAGÁT. PÉLDÁUL EGY HADIAHJÓ FŐKORMÁNYOSAKÉNT.

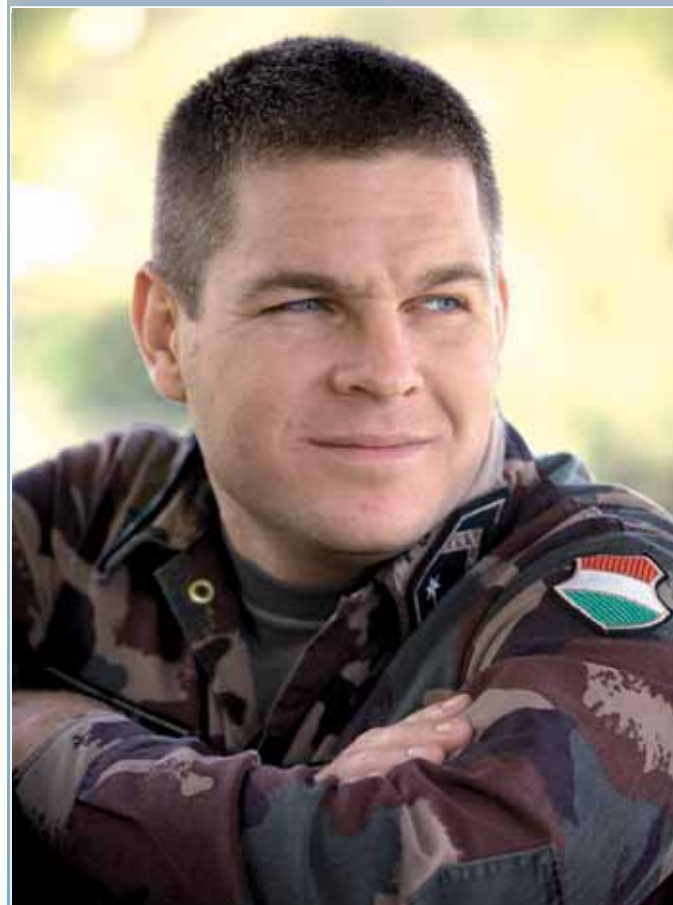
Főkormányosnak lenni egyáltalán nem azt jelenti, hogy neki egy számmal nagyobb kormánya van, mint a kormányosnak – világsíjra fel a szárazföldi újságíró Szabó Zoltán törzserőrmester, az MH 1. Honvéd Tűzszerész-és Hadihajós Ezred AM-22 ÓBUDA aknamentesítő hajójának főkormányosa – amikor beosztása „mibenlétéről” faggatom. A beszélgetésből aztán kiderül, hogy a hajón a főkormányos az „Isten” (vagyis a szárazföldieknek a kapitány, a hadihajósoknak a hajóparancsnok) után a második, de erre majd később térünk vissza.

– Gyermekkorom élményei voltaképpen meghatározták további életutamat – mondja Zoltán, amikor pályaválasztásáról kérdezem. – Szentendrén születtem, édesapám hajós volt. A Pest Megyei Révhajózási Vállalatnál töltöttem el jó negyven évet: jószerevel a Szentendrei-sziget min-

den átkelőjénél teljesített már szolgálatot, a váci kompnál manapság is vállal időnként munkát.

Zoltán visszaemlékezéséből aztán világossá válik, hogy az a gyerek, aki csaknem minden szabadidejét a vízen, hajón töltötte édesapjával, az általános iskola után természetesen a Magyar Hajózási Szakközépiskolában, a hajdani legendás „Lékaiban” folytatja tanulmányait. A rendszerváltás előtt ebből az iskolából kerültek ki a magyar tengeri, folyami és tavi hajózás szakemberei, akik többek között a tenger nélküli országok egyik legnagyobb tengeri flottáját is üzemeltették. Ő maga is kacérkodott a tengerhajózással, meg is szerezte a „tengerész-matróz” képesítést, ám abban az évben – kevés jelentkező hiányában – nem vitték ki az aspiránsokat a megszokott tengeri hajóútra. Így a maga részéről be is fejezte a tengerrel való ösz-

szekacsintást, viszont a víz, a hajózás szeretete megmaradt. Az iskola ideje alatt kishajó-vezetői képesítést is szerzett, aztán megérkezett katonai behívója. Nem tudom, hogy végzettsége alapján mire számított, de arra biztos nem, hogy a „sorozás szeszélye folytán” a budapesti őr- és díszrezdhez hívják be, és őrkatonai kiképzést kap. Hamarosan azonban felismerték „értékeit”, és áthelyezték – no nem a hadihajósokhoz, hanem lévén C kategóriás jogosítványa – a komendánsokhoz, gépkocsivezetőnek. De a jó (ha lassan is) elnyeri a jutalmát: még sorkatonaként átkerülhetett mostani alakulata jogelődjéhez, végre hajós beosztásba.

– Harmadik gépész lettem – mondja –, szóval nagyon az „alján” kezdtem. Amikor rákérdezek, hogy akkor most főkormányosként hogyan tud harmadik gépészt toborozni „alja beosztásba”, egyből korrigál: ez nem minősítés, hanem a hajós hierarchia.

Rögtön ki is képez „hadihajózásból”. Egy AM-hajó személyzete tizenhét fő. Az élen a hajóparancsnok (civileknek a kapitány) található, helyettese a főkormányos. Van még aknásztervező és gépüzemvezető (mindketten három-három beosztottal), no de hadihajó lévén, a három légvédelmi gépgyűző is tartozik kezelőszemélyzet, van szakácsuk, távirászuk, s persze kormányosuk is. Nos, a főkormányos mindezen beosztásuk szolgálati előljárója. A civil hajózásban ezt a beosztást az első tiszt látja el, vagyis

a hadihajó főkormányosa is „illetékes elvtárs”. Ha kell, kapitányként szerepel, de értenie kell a gépészethez, az aknamentéshez, szükség esetén vezeti a légvédelmi gépágyú tűzét, de a kikötést is ő vezényli csakúgy, mint a hajó mindennapi életét.

– Ezért is volt jó, hogy végigjártam a beosztási skálát – mondja a törzsőrmester. – Harmadik gépészként kezdtem, aztán gépipemvezető lettem, s ezzel párhuzamosan megbízták több hajó kormányos beosztásával is. Ezek mellett szerencsém volt kipróbálni sok minden mást is: voltam aknásznaszád-parancsnok, de vezettem a parancsnoki motorost is.

Amikor arról kérdezem, hogy közlekedésmérnöként – már szerződéses katonaként végzett a győri Széchenyi István Főiskola közlekedésmérnöki karán, miután a gépésztechnikai képzettségét már korábban megszerezte –, miért nem a sokkal jobban fizető civil hajózásban helyezkedett el, visszautal a gyökerekre.

– Édesapám hajós volt ugyan, a testvérem viszont katona ugyanennél az alakulatnál, vagyis mi egy hajós- és katonacsalád vagyunk, így számomra természetes lett, hogy hadihajós leszek.

A „nacionálé” tisztázása után kézenfekvő a kérdés: azóta sem bánta meg a döntését?

– Nem volt mit megbánnom – gon-

dolkodik el –, azzal foglalkozom, amit szeretek: hajókkal, gépekkel és emberekkel.

A hadihajós munka sokkal színesebb szerinte, mint a hajózás bármely más formája. Az aknamentési feladatok gyakorlása mellett például rendszeresen részt vesznek a Dunában talált bombák, robbanótestek kiemelésében, szállításában, de nem egyszer folytatnak közös kiképzést a különleges erőekkel is. A légvédelmi gépágyúkkal rendszeresen hajtanak végre lövészeteket – igaz, legtöbbször szárazföldön –, idén szeptemberben viszont, az IRON CAT 2011 gyakorlat keretében, a szerb hadererővel közösen, Titelnél, a Duna–Tisza találkozásánál lesz „igazi”, vízi lövészetik is. Aknásznaszád-parancsnokként pedig már számtalan alkalommal vett részt a különböző magyarországi folyók – a Tisza, a Bodrog, a Körösök – folyamfelderítésében, amely feladat alapvetően katonai, de méréseiket a civil életben is hasznosítják. Egy-egy ilyen feladat során ugyanis felderítik a folyó minden paraméterét (sodrás, mederszelés, vízmélység, akadályok stb.), ezen adatokat pedig az „aktuális” árvízkeletkezés során a vízügyi és a katasztrófavédelmi szakemberek is hasznosítják.

Apropó, árvíz: Zoltán ott volt az elmúlt évek minden nagy árvízénél. Az

emlékezetes 2006. évi csépai gátsuvadásnál például egy héten keresztül hordták a homokzsákokat a két rohamcsónak által vontatott PMP-hídelemmel, folyamatos tizenkét órás éjszakai műszakokban. A legemlékezetesebb árvízi élménye mégis a hegyekhez köti. 2010-ben másodmagával felküldték az erdőbényei üdülőbe, a pihenő kezelésében, de az ezred tulajdonában lévő, a Bodrogon „állomásozó” aknásznaszád karbantartására. Csakhogy a több napja tartó esőzések miatt az üdülő feletti víztározó túlsordult, ráadásul az üdülő alatt, a jó másfél méter átmérőjű csőbe kényszerített patak is kitört (egyszerűen szétrobbant a cső), így a Bodrog szintje felett száz méternél is magasabban található pihenőhelyet előntötte a víz.

– Belül pincérek, pultosok, takarítók rakták a homokzsákokat, kívül pedig, derékig vízben állva, mi ketten hadihajósok, és néhány vendég – emlékszik vissza a nem mindennapi kalandra.

Pedig egy kívülálló számára a hadihajósok mindennapjai is felérek egy-egy kalanddal. Legalábbis ezt tapasztaltam, amikor velük hajóztam. A folyókon ugyanis (néha egymástól pár száz méterre, máshol egy-két kilométerre) bóják jelölik ki a hajóutat; tájékoztatást adnak a vízmélységről, az akadályokról, s a legnagyobb meglepetésemre a kormányosok ezeket fejből tudják.

– Az igazsághoz tartozik – jegyzi meg Zoltán –, hogy az egész magyarországi szakaszt csak a „vérprofil” ismerik, a többiek pedig azokat a szakaszokat, amelyekről úgynevezett vonalvizsgáló rendelkeznek. Így aztán – derül ki szavaiból – még a GPS korában is hatalmas jelentősége van a minden kormányos által napi rendszerességgel vezetett vonalvizlatnak. Egy áradás után „hiányzó” bója is sokat mond számukra: például azt, hogy nem mentek volna arra, ahol egy GPS-vezérelte tüdőőrhajó fennakadt a keresztgáton.

Bármilyen lelkesedéssel mesél is hivatásáról Zoltán, szavaiból az is kiderül: volt, amikor ő is majdnem feladta. Ugyanis a hadihajós is csak egy az ország többi lakosa közül. A hivatás szeretete és a megélhetés manapság nem mindig egyeztethető össze: például a harminckétezer forintos törlesztőrészletre megvásárolt autójáért ma már havi ötvenkétezeret fizet. Szerencsére – mondja –, békásmegyeri lakása nem „svájci frankos”.

– Amikor kezdtem úgy érezni, hogy ez így nem lehet tovább, s elhatároztam, hogy a civil életben próbálom folytatni pályámat, a párom volt, aki tartotta bennem a lelket, s ösztökélt, hogy maradjak.

A március óta már egy kislíú boldog apukájaként is „helytálló” főkormányos úgy érzi, hogy nem döntött rosszul. Még akkor sem, amikor konstatálnia kellett, hogy a gazdasági helyzetet a hadihajós alosztály is megérzi. Tényekként mondja: míg 2010-ben háromezer órát (125 napot) hajózott, addig idén eddig még tízet sem. Nem befolyásolja bizonytalanlann tűnő sorsa sem. Törzsőrmesteri rendfokozatú közlekedésmérnöként, főkormányosként, harmadosztályú (napjainkban is kamatoztatott) tüzserészvizsgáló, és a hadseregben egyedüli tiszthelyettesként, a civil hajózásban is elismert, legmagasabb szintű nagyhajóvezetői jogosítvánnyal – az alakuló előmeneteli rendszer miatt –, még nem tudja, mit hoz a jövő. Lehet-e belőle valamilyen hivatásos katona, esetleg tiszt is, avagy szerződése lejártá után, ötvenéves kora előtt elköszön tőle a hadsereg? De ez – mint eddig is mindig –, már nem rajta múlik...

A Szovjetunió vezette és parancsnokolta katonai szövetség, a keleti blokk „vasökle” sokba került az azt fenntartó államoknak. A korszak szocialista hadviselése még a tömeghadseregek bevetésére alapult, amelyre a NATO – híján a hasonló mennyiségű katonának – a minőség előtérbe helyezésével válaszolt. Ma, 2011-ben már tudjuk, a Nyugatnak volt igaza.

A tömeghadsereg nemcsak emberben, azaz katonában, de a haditechnikában is igazán tömeges volt. A Varsói Szerződés (nem is annyira titkoltan) támadó hadműveletre készült, és ennek megfelelően szerelték fel a tagországok hadseregeit. A tömegpusztító robbanófejekkel is felszerelt, kis és közepes hatótávolságú föld-föld rakétarendszerek, a gépesített és harcokcsi-hadosztályok, a nagyszámú önjáró és vontatott tüzérségi löveg, a kis hatótávolságú védőadász és vadászbom-

A cseh hadsereg BVP-2-es lövézpáncélosa

bázó repülőgépek jellemzően a Szovjetunióból érkeztek. A Varsói Szerződés felbomlásával azután döntő többségük feleslegessé vált, teherként nehezedett a függetlenségüket visszanyert kisebb-nagyobb államok vállára.

Nehéz szülés volt

IRÁNY NYUGAT!

A VARSÓI SZERZŐDÉS HÚSZ ÉVEL EZELETTI FELBOMLÁSA OLYAN VÁLTOZÁSOKNAK ENGEDETT UTAT, AMILYENEKET AKÁR EGY-KÉT ESZTENDŐVEL KORÁBBAN LEHETETLENNEK GONDOLTUNK VOLNA.

LEÉPÍTÉSEK

A haderők életében döntő fontosságú volt a sorkötelezettség megszüntetése, az áttérés a professzionális haderőre. Ez egyben az addig megszokott, szovjet mintára felépülő hadrend alapos változtatását is megkövetelte. A tömeghadseregek helyett még Románia és Lengyelország is 80 ezer fő alé szorította saját haderőinek létszámát, más államokban pedig még ennél is nagyobb csökkentéseket vittek véghez. Elmondható, hogy az egyes volt VSZ-tagállamok a saját anyagi lehetőségeik, illetve a NATO-val – de főleg az Amerikai Egyesült Államokkal – ápolat kapcsolataik által behatárolt területen fejlesztették fegyveres erőiket, s ebben szinte mindegyikük erősen támaszkodott a hazai hadiiparra.

Legyen szó bármelyik volt szocialista államról, jól és rosszul átgondolt reformokkal mindegyikük komoly leépítéseket vitt véghez. Az átalakítás alapja természetesen a nyugati világhoz, távlatilag a NATO-hoz való csatlakozási szándék volt, így nem meglepő, hogy a beszerzett felszerelések jelentős része is Nyugat-Európából vagy az Egyesült Államokból érkezett. Az eszközök, fegyverek, járművek, kommunikációs rendszerek, hajóegységek megvásárlása egyben a logisz-

esetben a nemzetközi szinten is komoly eredményeket értek (érnek) el. Kiváló példa erre a lengyel PZL Mielec. A lengyelországi Mielec városában működő repülőgépgyárat 2007-ben vásárolta meg az amerikai United Technologies Corporation. A vállalat ma már a Sikorsky Aircrafttal együtt az S-70i Black Hawk szállító- és többfeladatú helikopterek kizárólagos gyártója. 2013-ban, a tervek szerint, már 22 helikopter készült itt.

KICSIK VAGYUNK

A legnehezebb helyzetben talán a Baltikum három volt szovjet tagköztársasága, Észtország, Lettország és Litván-

nia volt. A nem mindig túlságosan baráti Oroszországgal határos kicsiny államok légtérét – erre alkalmas saját légierő híján – a NATO őrzi. A litvániai Zokniai/Siauliai Nemzetközi Repülőtérén 2004. március 30-a óta négy vadászgép és a kiszolgálásukhoz szükséges nyolcvan-száz hajózó és műszaki teljesít szolgáló. Az elmúlt években több alkalommal is kellett „eltévedni” orosz katonai repülőgépeket ellenőrizni és kikísérni a balti államok légtereiből.

A szárazföldi haderő területén az elsődleges cél az ország védelme, illetve a részvétel a nemzetközi műveletekben. Ennek megfelelően elsősorban a könnyűgyalogos egységek, a különleges műveleti erők, a páncélozott szállító harcjárművek, illetve a tüztámogató, pán-

F-16C Block 52+, lengyel színekben

tika és az üzemeltetés teljes átalakítását is magával hozta.

A beszerzések mellett a keleti tömb országai szinte kivétel nélkül saját hadiiparuk felhívására dolgoztak, és sok

A Regele Ferdinand, a román haditengerészet zászlóshajója

Lengyelország megtartotta a Szu-22-eseket

céltörő, könnyű légvédelmi rendszerek fejlesztése került előtérbe.

AKIK KOMOLYAN VETTÉK...

Egészen más szerepet tölt be a jelenleg százezer fős lengyel haderő: a 38 milliós ország példamutató módon alakította át és fejlesztette tovább fegyveres erőt. Az európai középhatalmi státusra törő ország viharos történelmi tapasztalatai, valamint Oroszország közelsége miatt igen komolyan vette haderejének fejlesztését. A modernizáció, az átalakítás mind a három fegyvernemet érintette, és 2011-re a kelet-európai országok haderőinek legerősebbikét mondhatja magáénak. A leglátványosabb változást talán a levegőben érték el, a légierő képességei ugrásszerűen fejlődtek 1991 óta. A Lockheed Martin F-16C/D Block 52 Jastrzab vadászbombázókból negyvennyolc gépet vásároltak meg, amely még európai viszonylatban is említésre méltó erőt jelent. Az új „vasak” mellett megmaradtak a régi Fulcrumok is: a többi országtól eltérően, tovább repülnek (védővadász és készségi feladatokat is ellátva) a lengyel MiG-29-esek. Olyannyira, hogy három alkalommal is (legutoljára 2010. május elsejétől négy hónapig) a már említett balti légtér-ellenőrző feladatot is a MiG-29-esekkel látták el.

A feladatkörében kiválóan teljesítő Szuhoj Szu-22M4K támadó repülőgé-

pek is hadrendben maradtak, a tervek szerint egészen 2016-ig repülhetnek a változtatható szárnynyílazású, komoly mennyiségű fegyverzetet hordozni képes támadógépek.

A szárazföldi erőknél érdemes megemlíteni a saját fejlesztésű, a T-72-esre alapozott PT-91 Twardy harckocsit. Az 1995-ben bemutatott járművet azóta is folyamatosan modernizálják. Malajzia például PT-91M Pendekar néven vásárolt öt-

ven harckocsit, amelyek már új, saját fejlesztésű 125 mm-es löveggel, SAGEM Savan-15 tüzvezető rendszerrel, 1000 lóerős PZL-Wola S-1000R turbodízel hajtóművel és Renk/SESM ESM-350M automata váltóval vannak felszerelve.

A még rendszerben tartott T-72-esek és a PT-91-esek mellé érkezett Németországból százhuszonnyolc Leopard 2A4 nehéz harckocsi, valamint tíz Bergepanter 3 műszaki harckocsi is.

MiG-21 LanceR: régi test, új tartalom

VÁLÓPER UTÁN

Speciális helyzetben van a cseh és a szlovák haderő: 1993. január elsején Csehszlovákia felbomlott, így a haderőt is kettéosztották. Csehország a lehetőségeihez képest igyekezett modernizálni haderejét, elsősorban a már meglévő haditechnikára alapozva. A jól bevált T-72-eseket itt is megtartották, aktív szolgálatban már csak a saját erőből modernizált T-72M4CZ változatot használgák. Szintén hadrendben állnak még a szovjet BMP-család gyalogsági harcjárműveiből a helyi gyártású BVP-1-es és BVP-2-es járművek. A tüzérség területén a volt Csehszlovákiában gyártott, de már Csehországban, a prágai Excalibur Army segítségével modernizált 152 mm-es ShKH DANA-M1 CZ jelenti az alapot.

Komoly vásárlásokkal járó fejlesztések zajlottak le viszont a cseh légierőnél: Magyarországhoz hasonlóan Csehor-

Amerikai F-15C-k is őrizték a balti államokat

JAS-39 Gripen, Csehországból

szág is a JAS-39C/D Gripen könnyű vadászbombázó repülőgép mellett döntött. Modernizálták a légi szállítási kapacitást is: az öreg An-26-osok mellé EADS CASA C-295M közepes szállító repülőgépeket vásároltak. A hírek szerint viszont alapos képességszökkenést szenved el a légierő, hiszen költségtakarékosági okokból kivonják a 221. harci helikopter-század Mi-24DU/V/ és Mi-35 Hind helikoptereit.

AZ ÉSZAKI SZOMSZÉD

Szlovákiának jóval kevesebb forrásból kellett és kell megoldani haderejének átalakítását. Lengyelországhoz hasonlóan tovább üzemelteti a MiG–29-eseket, helyesebben annak modernizált MiG–29AS és kétüléses UBS változatait. A 2006. évi hejcei katasztrófa után az An–24-es típus kivonásáról és az Alenia C–27J Spartan közepes szállítógép rendszere-

Modernizált T-74M4CZ a cseh hadseregből

Volt német Leopard 2-esek Lengyelországban

A Dana 152 mm-es önjáró löveg

sítéséről született döntés: a szlovák légierő számára két új gépet rendeltek. A szárazföldi haderő alapjait – csakúgy, mint Csehországban – az örökölt szovjet és csehszlovák járművek, így az alapváltozatú T-72A és a modernizált T-72M1A harcokocsik, a BVP–1 és –2 gyalogsági harcjárművek, illetve a DA-NA önjáró, illetve ennek utódja, az 1998-ban beszerzett, már 155 mm-es, NATO-szabvány lőszerrel tüzelő SHKH

M2000 Zuzana gumikerekes önjáró lövegek jelentik.

JÓ KAPCSOLATOK

Lengyelország mellett Románia alakította ki a legjobb kapcsolatokat az Egyesült Államokkal: ez meg is látszik a 75 éves haderő fejlesztési lehetőségein. Ide kerültek a Magyarországnak is térítés-

mentesen felajánlott, felújított C-130B Herculesek, de itt épül az amerikai rakétavédelmi pajzs több fontos eleme is. Az 1990-es évek közepén a román légierő kiválasztott MiG-21-eseit az izraeli Elbit Systems segítségével modernizálták. A légierő alapját ma is a MiG-21 LanceR-ek jelentik. A jelenlegi, nehéz gazdasági helyzetben egyelőre kikerült a programból egy új vadászbombázó repülőgéptípus rend-

Észi XA-185 lövészpáncélos Afganisztánban

MiG-29AS, szlovák színekben

szerezése, bár már több gyártó is jelentkezett új vagy használt gépeivel.

2004-ben a haditengerészet két, felújított brit Type 22-es fregattot kapott, melyeket Regele Ferdinand (F221) és Regina Maria (F222) néven állítottak hadrendbe. Az ország szárazföldi haderejének gerince a T-55-ösökből továbbfejlesztett román TR-85-ös harc-

kocsi, de hadrendben tartanak nyugati harcjárműveket is, így például a Németországtól vásárolt Gepard 30 mm-es önjáró légvédelmi gépjárműrendszert.

A költő, hadvezér és hadtudós öröksége

FELTÁMAD A VÁR

KÉT, A MAGYAR HONVÉDSÉGHEZ KÖTŐDŐ INTÉZMÉNY, A ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM, ILLETVE A HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM IS KOMOLY RÉSZT VÁLLAL A HORVÁT HATÁR KÖZELÉBEN FEKVŐ ZRÍNYI-ÚJVÁR FELTÁRÁSI MUNKÁLATAIBAN. AZ EGYKORI ERŐSSÉG JELENTŐSÉGE ABBAN ÁLL, HOGY EZ A KÖLTŐ, HADVEZÉR ÉS HADTUDÓS ZRÍNYI MIKLÓS ÁLTAL ÉPÍTETETT EGYETLEN OLYAN OBJEKTUM, AMELY A MAI MAGYARORSZÁG TERÜLETÉN TALÁLHATÓ.

A Mura bal partján, 1661-ben Zrínyi Miklós horvát bán által felépített Zrínyi-Ujvár fontos szerepet játszott a törökellenes háborúban. Az erősség ugyanis – amellet, hogy oltalmazta a folyó átkelőjét, továbbá biztosította a Muraköz, az ott lévő Zrínyi-birtokok és Stájerország védelmét – állandóan fenyegette a Dél-Dunántúl leg-

fontosabb török végvárat, Kanizsát, valamint a Velencei Köztársaság elleni támadás tervezett török útvonalát.

A mintegy 300–500 fős őrséggel ellátott, földből és fából készült szabálytalan alakú palánkvárat ellátták előművel és szárazárokkal is, míg a Mura jobb partján egy hozzávetőleg 50 katonára befogadására alkalmas, négyszögletes, ár-

kokkal és sánccal védett hídfőt alakítottak ki; az utóbbi helye a Mura-meder változásai miatt ma már a folyó inneső partján, magyar oldalon van, nagyjából a beleznai vasúti megálló környékén.

Zrínyi remek stratégiai érzékkel választotta ki a vár helyét; ezt jól bizonyítják az erősség elbontásáért tett török diplomáciai erőfeszítések, nemkü-

lönben a bevétele érdekében indított akciók. A nagyvezér már 1663 áprilisában követelte Zrínyi-Ujvár feladását, s végül éppen ennek az ultimátumnak az elutasítása szolgáltatta a casus belli-t az 1663–64. évi nagy török háborúhoz. Szintén ebből a várból indultak 1664. január 21-én a Rajnai Szövetség Julius Hohenlohe vezette segélycsapatai és Zrínyi hadai a híres téli hadjáratra, amelynek sikere megnyitotta az utat Kanizsa ostromához; a május végére szorult helyzetbe került török végvárat végül a felmentő sereg közeledése mentette meg. Az előlük visszavonuló keresztény erők egy része Zrínyi-Ujvár sáncai mögött keresett menedéket. A nyomukban érkező mintegy 50 ezer fős török sereg birtokba vet-

te a palánkvárral szembeni magaslatokat, s 1664. június 7-én megkezdték az erősség lövetését. Az események hírére Bécsből Raimondo Montecuccoli császári fővezért küldték főparancsnoki ki nevezéssel a Murához, hogy addig védje Zrínyi-Ujvárat, amíg a Duna menti hadak, továbbá a még gyülekező birodalmi és francia segélycsapatok a déli hadszíntérré érkeznek. Ehhez a vár védőinek létszámát 1500–2000 főre emelték, akik a Muraközben állomásozó főerők támogatásával négy hétig tartóztatták fel a többszörös túlerőben lévő ellenséget.

Zrínyi-Ujvár végül 1664. június 30-án esett el. Sáncait a törökök felrobbantották, s az 1663–64. évi háborút lezáró vasvári béke pontjai

közé belefoglaltatták, hogy azt egyik fél sem építheti újjá. A mindössze három évig állt erősség – amely 1664-ben Európa figyelmének középpontjába került – ezt követően a feledés homályába merült, maradványai a 18. századra az enyészeté lettek.

Pedig nem akármilyen jelentőséggel bír, hiszen ez az egyetlen olyan, a költő, hadvezér és hadtudós Zrínyi Miklóshoz köthető épített emlék, amely a mai Magyarország területén található, míg régészeti szempontból az adja a különlegességét, hogy a területen fellelhető leletanyag döntő része az 1664-es ostromhoz kapcsolódik, hiszen ott sem előtte, sem utána nem volt jelentős harci cselekmény. Mindezt a helyszínen, prof. dr. Padányi József mérnök ezredesőtől, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (ZMNE) megbízott rektorától tudtuk meg, aki immár öt esztendeje vesz részt a horvát határhoz közeli Belezna és Órtilos között található vár feltárását célzó munkálatokban.

– Elsődleges célunk, hogy az ásatásokkal, a műszeres vizsgálatokkal és a levéltári források kutatásával pontosítsuk ismereteinket Zrínyi-Ujvárról, illetve az erősség 1664-es ostromának lefolyásáról. Ezzel párhuzamosan egy hadtörténeti tanösvényt kívánunk itt kialakítani, amellyel méltó módon tiszteleghetünk egyetemünk névadója, a magyar hadtörténelem jeles alakja, a költő és hadvezér Zrínyi Miklós emléke előtt.

Terveink szerint a tanösvény egy része szeptemberre elkészül, hogy a hónap első felében esedékes

beleznai Zrínyi kulturális napokra érkező vendégek már bejárhatták azt. Ennek útvonalába pedig a későbbiekben beillesztenék az 1950-es években, a titói Jugoszláviával szemben épült erődrendszer környékbeli elemeit is. Így kapcsolódna össze a magyar hadtörténelem egy-egy szelete, amelyeket időben 300 év választ el egymástól, földrajzilag azonban csak néhány méter – jegyezte meg az ezredes, majd hozzátette: Zrínyi-Újvár feltárási munkálataiból a ZMNE hallgatói is kivesszük részüket immár öt éve; nyaranta tízen, tizenöten érkeznek a helyszínre, ahol egy hetet töltenek. Az erősség romjainál végzett munka során a civil hallgatók megismerkedhetnek a hadirégészet alapjaival, s ápolhatják oktatási intézményük névadójának emlékét, míg a tisztjelöltek esetében mindez kiegészül a szakmai ismeretek gyarapításával. Ők ugyanis nemcsak csákánnyal és lapáttal, hanem a legkorszerűbb műszaki eszközökkel dolgoznak, olyanokkal, amelyekkel később, katonai pályafutásuk során is találkozhatnak majd: például talajradar, küllönféle teljesítményű fémkeresők, illetve milliméteres pontossággal dolgozó – műholdas helymeghatározó rendszerrel kombinált – földmérő műszerek állnak rendelkezésükre.

Zrínyi-Újvárnál a terepunkta öt éve kezdődött. Ekkor a ZMNE, illetve a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum szakemberei az ostrom nyomainak kutatásába fogtak, tehát nem a vár területén, hanem az egykori sáncokon kívül dolgoztak, melynek eredményeként több száz lelet (elsősorban muskéta- és ágyugolyók, repeszdarabok) került felszínre; ezek helye, eloszlása szépen kirajzolta a szemben álló felek hadmozdulatait.

– A kutatás során olyan, külföldön már bevált hadirégészeti módszereket alkalmaztunk, amelyek csak kis változásokat okoztak az eredeti állapotokhoz képest, vagyis a környezetet számottevő rombolása nélkül zajlott a munka. Fémkeresőket, talajradart használtunk, 2008-ban pedig geofizikai méréseket is végeztünk, amelynek eredményeként több, nagyméretű épület alapjait azonosítottuk be. Az ásások tavaly kezdődtek meg, immár a valaha volt várudvar területén, a Somogy Megyei, illetve a Zala Megyei Múzeumok Igazgatóságának irányítása mellett – mondta dr. Négyesi Lajos alezredes, a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum hadszintértudós és gépesített haditechnikai osztályának vezetője.

Maga Zrínyi-Újvár Zala és Somogy megye határán, de az utóbbi területén fekszik. Ebből adódóan tehát a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatóságához tartozik, az ásítás vezetője mégis a Zala Megyei Múzeumok Igazgatóságának egykori igazgatója, Vándor László. Nem véletlenül, hiszen a kiváló régész a Mura menti várak elismert szakértője, s ő volt az, aki az 1972-ben készített szakdolgozatában megjelölte Zrínyi-Újvár helyét, annak feltárást pedig régóta tervezte.

– Zrínyi-Újvár alakjának, belső szerkezetének minél pontosabb megismerése mellett, a jelenleg zajló munka elsődleges célja az erősség kútjának megtalálása és feltárása. Az utóbbi azért bír nagy jelentőséggel, mert a szemtanú,

Esterházy Pál leírása szerint a törökök – miután birtokba vették a várat – a védők holttesteit abba dobálták – közölte Vándor László. A kút, benne a földi maradványokkal, nem kis szenzációt jelentene: mint ahogy Négyesi alezredes fogalmazott, egy ilyen lelet a mohácsi csata tömegsírjainak jelentőségével vetekedne.

Vándor László elmondta azt is: bár anyagi lehetőségeik végesek – kevesebb, mint kétfélmillió forint áll csak rendelkezésükre –, a helyzetet sokat enyhíti a ZMNE által nyújtott segítség, az, hogy a feltárást a hallgatók is részt vesznek, s az egyetem korszerű műszaki eszközeivel célirányossá teszik az ásást. Problémát jelent ugyanakkor az, hogy a vár távol fekszik minden lakott településtől, s nehezen közelíthető meg, így nincs lehetőség gépi földelhordásra, ráadásul munkaerőből is hiány van.

– Az ostromhoz kapcsolódó maradványok mellett a barakkok cserépkályhái, illetve az azokat borító máztalan, díszített kályhacsempék a legjelentősebb leletek; utóbbiakból eddig négyféle változatra bukkantunk. Régészeti jelentőségüket az adja, hogy a 17. századból kevés a jól datálható, konkrét időponthoz köthető tárgyi emlék. Dolgunkat azonban megnehezíti, hogy amint hírt vették az itt zajló ásásoknak, azonnal megjelentek a helyszínen a kincsvadászok, s igen nagy károkat okoztak; rombolásuknak az idén is láttuk a nyomait. Mint ahogy Padányi ezredes említette, a ZMNE hallgatói egy hetet töltenek Zrínyi-Újvárnál, mi viszont az azt megelőző és következő héten is a helyszínen vagyunk, s végesszük a feltárást. Ha évente két hónapot dolgozhatnánk itt, három esztendő alatt teljes egészében be lehetne fejezni a munkát, erre azonban a jelenlegi pénzügyi lehetőségeink mellett nincs mód – mutatott rá Vándor László.

ZÁRT ÉKALAKZATBAN, A VÍZ ALATT ÚSZTAK RÉVFÜLÖPTŐL BALATONBOG-LÁRIG AZ MH 5/24. BORNEMISSZA GERGELY FELDERÍTŐ-ZÁSZLÓALJÁNAK HARCIS BÚVÁRJAI. A DEBRECENI FIÚKNAK EZ VOLT AZ ELSŐ BALATON-ÁTÚSZÁSUK. A VÍZBE SZÁLLÓ KATONÁK KÖZÜL ŐK ÉRTEK ELŐSZÖR A TÚLPARTRA, PEDIG AZ ELŐREHALADÁSHOZ CSAK A LÁBUKAT HASZNÁLTÁK. A KEZÜK MÁSRA KELLETT: AZZAL „BESZÉLGETTEK” EGYMÁSSAL...

AZ ÚSZÓERŐD HARCOSAI

A Balaton-átúszás sztárjai

Több mint kétszázötven katona vett részt az idei Balaton-átúszáson, szinte minden alakulattól jöttek vállalkozó kedvű lányok és fiúk – ők alkották a Magyar Honvédség Úszóerődjét. Az erőd parancsnoka a nyolcszoros Balaton-átúszó Orosz Zoltán altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese volt, a résztvevők közt pedig ott tempózott Fodor Lajos, a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára is, aki most hetedik alkalommal vállalta a megmé-

rettetést. Az Úszóerőd egyik látványosságát a debreceni felderítő búvárok nyújtották: Miklós Bence zászlós vezetésével Molnár Zsolt, Saxinger Dániel főtréningmesterek, Vavrek Viktor, Hollós Péter szakaszvezetők zárt, katonai élelmiszerrel teljesítették az 5,2 kilométeres távot. Az Úszóerőd tagjai közül ők érkeztek elsőnek Balatonboglárra – igaz, lábuszonyokkal tempóztak. Viszont, hogy csökkentés ebből fakadó előnyüket, pólóban és rövidnadrágban merültek a vízbe, úszás közben pedig a kezüket nem használták, csak arra, hogy kommunikáljanak egymással. Erre a folyamatos „beszél-

getésre” azért volt szükség, hogy tudják tartani a zárt alakzatot.

– Most először vettek részt a búvárajaink a Balaton-átúszáson, közülük még senki nem úszott ekkora távot úgy, hogy az alakzat tartására is figyelnie kell. De jó kis gyakorlás volt. Egyáltalán nem lepett meg a sikerük, hiszen nekik ez csak egy kis kikapcsolódás, hétfői pihenés volt: a kiképzések alatt ennél jóval többet kell teljesíteniük – mutatta a gyakorlatokon készült fotókat Szabó Péter őrnagy, a honvédség egyik speciális alegysége, az MH 5/24 Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóalj parancsnokhelyettese.

– Jól összekovácsolódott kollektívánk van, amelynek minden tagja érzi a társa iránti felelősséget. Most a búvárajaink bizonyították, hogy ennél az alakulatnál csak kellően elhivatott katonák szolgálnak, szolgálhatnak. Olyanok, akik megértik, hogy a magas szintű szakmai követelményeknek csak úgy tudnak megfelelni, ha teljes odaadással végzik a rájuk bízott feladatokat, amelyeket gyakran az életüket kockáztatásával kell végrehajtaniuk. Az alegységünk nevében benne van, hogy legtöbbször ellenséges területen dolgozunk, olyan körülmények között, amikor csak magunkra, illetve bajtár-

minden olyan műveleti területen ott vannak, ahol Magyarország szerepet vállal.

A Balaton átúszó harci búvárok a zászlóalj mélységi felderítőszázadának a tagjai. Hármassal képességgel rendelkeznek: nekik nemcsak a vízben, hanem „három-éltűként”, a

terepen és a levegőben is meg kell állni a helyüket. Elsősorban felderítő katonák, s csak „utána” búvárok. Részt vesznek minden kiképzésben, ejtőernyővel ugranak, a szakmai foglalkozások pedig csak ezután következnek. Miklós Bence zászlós, a balatoni alakzat parancsnokának például 47 ejtőernyős ugrása van.

Egerben, 2002-ben ő hozta létre a Magyar Honvédség első katonai búvárcsoportját, aminek aztán négy évig a parancsnoka volt. Jelenleg pedig a zászlóalj búvárkoordinátora; állítja, hogy nemcsak bekerülni nehéz a búvárok csapatába, de bent maradni is.

– A hozzánk jelentkezők először egy nagyon szigorú egészségügyi vizsgálaton esnek át, szinte „kifordítják” őket az orvosok – itt általában nyolcvanszázalékos a kiszóródás. Utána következnek a katonabúvár-alaptanfolyam a szentesi műszaki dandárnál, ahol már lényegesen jobb az arány; a kiképzésen részt vevőknek csak a felétől kell elbúcsúznunk. A szentesen végzetek kikerülnek hozzánk – sorolja a „felvételi” forgatókönyvét Miklós zászlós. – Itt azután elsősorban felderítő katonák lesznek és ejtőernyősök, és csak ezután katonai búvárok. Részt vesznek az összes felderítő-gyakorlaton, utána elmennek az ejtőernyős tábortáborba ugrani, amikor pedig a többiek szabadságon vannak, jön a búvár-

sainkra számíthatunk. Ehhez pedig elengedhetetlen a komoly erőnlét, a kitartás, katonáinknak bírniuk kell az erőnléti és a pszichikai megterheléseket. Ez a Magyar Honvédség egyetlen ilyen típusú alegysége, a zászlóalj katonái minden olyan műveleti területen ott vannak, ahol Magyarország szerepet vállal.

A Balaton átúszó harci búvárok a zászlóalj mélységi felderítőszázadának a tagjai. Hármassal képességgel rendelkeznek: nekik nemcsak a vízben, hanem „három-éltűként”, a terepen és a levegőben is meg kell állni a helyüket. Elsősorban felderítő katonák, s csak „utána” búvárok. Részt vesznek minden kiképzésben, ejtőernyővel ugranak, a szakmai foglalkozások pedig csak ezután következnek. Miklós Bence zászlós, a balatoni alakzat parancsnokának például 47 ejtőernyős ugrása van.

Egerben, 2002-ben ő hozta létre a Magyar Honvédség első katonai búvárcsoportját, aminek aztán négy évig a parancsnoka volt. Jelenleg pedig a zászlóalj búvárkoordinátora; állítja, hogy nemcsak bekerülni nehéz a búvárok csapatába, de bent maradni is.

tábor. Mindez nagyon komoly fizikai és pszichikai terhet jelent, ezért egyáltalán nem lehet csodálkozni azon, hogy az első két évben szinte minden második búvár itt hagyja a csapatot. Aki viszont képes megfelelni ezeknek a kemény követelményeknek, az élete végéig búvár marad. Ez a „kétéltű” életformája, amelyet csak azok képesek elviselni, akik rajonganak a szakmájukért, sportnak, kikapcsolódásnak, szórakozásnak tekintik a munkájukat. Zászlóaljunk búvárai például a szabadidejüket is a vízben töltik, mind-egyikük tagja valamilyen búvárklubnak, nemzetközi minősítésekkel rendelkeznek. Ebből a megközelítésből a Balaton átúszása tényleg csak a kiképzés utáni „levezetésnek” számít, hiszen már az alaptanfolyamon követelmény a harminc méter víz alatti úszás egyetlen levegővétellel – ez a táv az osztályos vizsgákon aztán szépen emelkedik.

Egy búvárnak tudnia kell például a belülről letakart maszkban, „vakon” tapogatózva is biztonságosan végrehajtani a feladatokat; megtalálni a vízbe esett tárgyat, szerkezeti elemeket összezecavarozni, vagy éppen szétcszerni, elmerült súlyos tárgyakat ballonokkal kiemelni. Rendszeresek a fizikai felmérések is, de nekünk nem csak a futópályán, a vízben is bizonyítaniuk kell: uszonnal, uszony nélkül 400 és 700 méteren „versenyünk” a stopperrel. Aztán jönnek a harcibúvár-táboraink, ahol még erre „ráteszünk egy lapáttal”. Minden váratlan helyzetre alaposan fel kell készülnünk, hiszen a mélységi felderítőcsoport tagjaként, egy többnapos gyakorlat végén, bármikor bevezethetnek minket helikopteres deszantként, kaphatunk robbantási parancsot, esetleg az ellenséges őrséget kell elnémítani, avagy tűszokat kiszabadítani.

Az MH 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóalj búvárajaira bajban a civil lakosság is számíthat: legutóbb tavaly, az árvíz idején mentették a víz alatt álló romos épületekből az embereket és az értékeket. Szeptemberben pedig a rendőröknek, a katasztrófa-védelmiseknek és a tűzoltóknak mutatják majd be képességeiket, hogy tudják, milyen vészhelyzetekben kérhetik a katonák segítségét.

A Jutas-pusztai tragédia két utolsó túlélője – a kép bal szélén álló Bakó István nyugállományú alezredes hamvait most, a mellette látható Sándorét néhány évvel ezelőtt szórták szét az egykori repülőter felett.

Behívó az égi zászlóaljba

ELTÁVOZOTT EGY LEGENDA

MÁRCIUSBAN MÉG, MINT MINDEN ÉVBEN, BÁR KISSÉ NEHÉZKESEN MOZOGVA, DE OTT VOLT SZOLNOKON, AZ EJTŐERNYŐSÖK NAPJA RENDEZVÉNYÉN, S A PROGRAMOK SORÁBAN TÖBBEK KÖZÖTT MEGKOSZORÚZTA A SZOLGÁLTATÉLJESÍTÉS KÖZBEN ELHUNYT EJTŐERNYŐSÖK EMLÉKMŰVÉT. ALIG HÁROM HÓNAPPAL KÉSŐBB PEDIG MÁR ÖT GYÁSZOLTA A MAGYAR EJTŐERNYŐS TÁRSADALOM.

Vitéz Bakó István nyugállományú alezredes, az elmúlt csaknem egy évszázad ejtőernyőseinek Pistája, majd Pista bácsija kilencvenegy éves korában, 2011. június 21-én csatlakozott az égi „Bertalan-zászlóaljhoz”.

Az 1920. április 22-én, Hajdúsámsomban, szegény földműves családban született Bakó István 1939 februárjában, szülői engedéllyel vonult be Nyíregyházára, a magyar királyi II. Rákóczi Ferenc 12. Honvéd Gyalogezred második zászlóaljához, ahol gyalogos és aknavető kiképzést kapott. Pár hónappal később önként jelentkezett ejtőernyős szolgálatra Szombathelyre, az akkor alakuló, vitéz Bertalan Árpád őrnagy vezette ejtőernyős-alakulathoz. (Innen a fent említett szólás is; magyar ejtőernyősök generációi sohasem azt mondták, hogy meghalt egy társuk, hanem azt: csatlakozott az égi Bertalan-zászlóaljhoz.)

Bakó Istvánnak tetszett az ejtőernyős szolgálat, felkészültsége és hozzáállása alapján 1940-ben őrvezetővé, majd tizedessé léptették elő, s még ez év őszén alakulatával részt vett az erdélyi bevonulásban.

tette. Bakó István súlyos sérülések árán ugyan – megégett mindkét lába, arca, eltört bal lába és bal karja, valamint több bordája –, de életben maradt. A veszprémi kórházba szállították, ahol négy napig eszméletlenül fekvődött, majd két hónap ápolás után a kórházi ágyán vehette át századparancsnokától, Szokolay Tamás főhadnagytól a Magyar Kis Ezüst Vitézségi Érmét.

1941 végéig kezelték a kórházban, majd elszervezett sérülései és katonaiidejének letelte miatt leszerelt Páráról.

1942-ben, Budapesten rendőrnök jelentkezett, de az egyre súlyosbodó hadi helyzet miatt 1944. május 4-én újra behívták Párára, ejtőernyős szolgálatra. Még ebben az évben előléptették szakaszvezetőnek, és alakulatával részt vett a Kárpátokban és a Budapest környékén vívott harcokban. Helytállásáért ebben az időszakban kapta meg a

Akik először kaptak behívót az „égi zászlóaljba” – pápai síremlék, 1940.

1950-ben Budapesten, a MÁV-nál helyezkedett el, ahol 1968-ban bekövetkezett nyugdíjazásáig különféle beosztásokat töltött be.

A rendszerváltás az ő életében is nagy fordulatot hozott. Megkezdte tevékenységét az alakuló ejtőernyős bajtársi szövetségben, szülőhelyén, Hajdúsámsomban pedig 1995-ben felélesztette a hősök napjának megünneplését. Ez időtől kezdve nem volt olyan ejtőernyős-rendezvény, ahol ne jelent volna meg; ápolta az ejtőernyős hagyományokat, életútjával, tetteivel pedig több ejtőernyős generációnak nyújtott példát, kivívva tiszteletüket. Tevékenységéért több elismerésben is részesült, többek között a honvédelmi miniszter 1997. augusztus 20-án előléptette zászlóssá, az egykori „Bertalan-zászlóalj” jogutódja, az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj pedig tiszteletbeli parancsnokává nevezte ki.

Vitéz Bakó István július 19-én indult utolsó útjára, hamvait – végakaratának megfelelően – egy helikopter fedélzetéről szórták szét az 1940-es katasztrófa emlékműve felett. Búcsúztatásán szülővárosa képviselői mellett megjelentek a bajtársi és ejtőernyős egyesületek, a Vitézi Rend, valamint a különleges műveleti zászlóalj képviselői is.

(Forrás: Gáll Gábor, MEBSZ)

Magyar ejtőernyősök Erdély visszacsatolását köszöntő díszmenetben, Kolozsváron

1941. április 12-én, a délvidéki hadműveletek részeként, a m. kir. Honvéd Ejtőernyős Zászlóalj első ejtőernyős harci bevetésére indult a veszprémi-jutaspusztai repülőtérről. A harcsoportnak Bakó István is a tagja volt, az elsőként startoló vezérgépbe osztották be. A túlterhelt gép azonban felszállás közben lezuhant, s bekövetkezett a magyar ejtőernyőzés eddigi legnagyobb katasztrófája; az égi roncsban négy katonára kivételével mindenki az életét vesz-

Magyar Nagy Ezüst Vitézségi Érmét, a Magyar Bronz Vitézségi Érmét, valamint az I. osztályú Tűzkeresztet.

1945 tavaszán fogságba esett, Sopronkőhidára hurcolták. A fogságban súlyosan megbetegedett, ezért augusztusban hazaengedték. Újra rendőrnök jelentkezett Budapesten, ahol a rákosligeti kapitányságon szolgált egészen 1946 augusztusáig, amikor is minden külön indok nélkül elbocsátották a rendőrség kötelékéből.

A katonák köszöntötték városukat

TISZAPARTY

SZOLNOK EGYÜTT ÜNNEPELT KATONÁIVAL AUGUSZTUS 20-ÁN: A HELYŐRSÉGBEN ÁLLOMÁSOZÓ ALAKULATOK KÖZEL EGYÓRÁS LÁTVÁNYOS BEMUTATÓVAL KÁPRÁZTATTÁK EL A TISZA KÉT HÍDJÁ KÖZTI PARTSZAKASZT ZSÚFOLÁSIG MEGTÖLTŐ ÉRDEKLŐDŐKET. FÖLDÖN, VÍZEN ÉS LEVEGŐBEN MUTATTÁK BE KÉPESSEGEIKET.

Most ötödik alkalommal vettek részt a szolnoki katonák a város augusztus huszadikái ünnepségén. Az MH 86. Szolnok Helikopterbázis, az MH 25/88 Könnyű Vegyes Zászlóalj és az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj kijelölt alegységeinek összehangolt bemutatója idén is fergeteges sikert aratott. A bemutató szakmai részét, az alakulatok együttműködését, Lamos Imre dandártábornok, a helikopterbázis (egyben a helyőrség) parancsnoka koordinálta.

– Szolnok katonaváros, az itt lakókat nagyon érdekli, hogy mi történik a laktanya kerítésén belül. Ezért örömmel fogadunk el minden ilyen, és ehhez hasonló felkérést, mert bemutatkozási lehetőséget is kapunk. Megmu-

tathatjuk a képességeinket: baj esetén, katasztrófahelyzetekben és a mindennapokban milyen feladatokat tudunk megoldani, miben számíthat a város a segítségünkre – összegezte a helyőrség és a város példás kapcsolatának jelentőségét Lamos dandártábornok.

– A mostani programra nem kellett különösebben készülnünk, mert minden egyes elem, amit végrehajtottunk, a napi kiképzés részét képezi. A helyszín egy kicsit szokatlan volt, mert ezeket a feladatokat alapvetően a gyakorlótereken, a bányatavaknál vagy a Holt-Tiszán szoktuk végrehajtani. A hatóságokkal is egyeztetniünk kellett: egyes repülési manőverek végrehajtását például csak korlátozások mellett engedélyezték. Az alakulatok együttműködése gördülékeny volt, hiszen régi „is-

merősök” vagyunk: egymással és egymásért élünk a helyőrségben, sok-sok közös gyakorlaton, és külföldi misszióban volt már lehetőségünk összejelölődni.

S hogy kik voltak részesei a bemutatónak?

Az MH 25/88 Könnyű Vegyes Zászlóalj – dr. Ruszin Romulusz ezredes, parancsnok tájékoztatása szerint – két lövész- és egy aknavetőrajjal, egy felderítő- és egy bűvárcsoporttal vett részt a programon; ők voltak a biztosítók is.

Az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj katonái a helikopterből történő gyorskötéles leereszkedést, majd a csoport kiemelését mutatták be – tájékoztatta magazinunkat Sándor Tamás ezredes, parancsnok.

A ZRÍNYI MÉDIA ÚJ CÉLJAIVAL ÉS FELADATAIVAL KAPCSOLATOSAN, ÚJ PROGRAM ÁTGONDOLÁSÁRA ÉS MEGTERVEZÉSÉRE KÉRTE FEL TAVASSZAL A CÉG MUNKATÁRSAIT GUBCSI LAJOS ÜGYVEZETŐ. A FOLYAMATOSAN ALAKULÓ „ÚJ NEMZEDÉK – NEMZETÉÉRT” ELNEVEZÉSŰ PROGRAM TÖBB ÖNÁLLÓ ELEMBŐL TEVŐDIK ÖSSZE. EZEK KÖZÜL AZ EGYIK, „AZ S. O. S. DROGHALÁLI – ÉLETVESZÉLYBEN A GYEREKÜNK! – AZ ENYÉM IS, AZ ÖNÉ IS!” NEVET KAPTA, ÉS A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS VESZÉLYEIRE HÍVJA FEL A FIGYELMET.

AZ ÚJ NEMZEDÉK NEMZ

Sznytt Dániel a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karán hadtörténészként végzett. A történelmet még a gimnáziumban szerette meg, akkor döntötte el, hogy a jövőben is ezzel kíván foglalkozni. Fő kutatási területe a hétéves háború, amelyet Winston Churchill az első világháborúnak nevezett.

– Csak részben. A baráti körömben, az ismerőseim között szerencsére nincs olyan, aki drogproblémával küzdene. De én is jártam-járok bulizni, és a külföldre szórakozóhelyeken abszolút jól láthatók a drog nyomai. Ugyan a drogtörvényt nemrégiben szigorították, ám az

ügynevezett partidrogokat kiszűrni gyakorlatilag lehetetlen. Betiltanak egy bizonyos nevű szert, aztán egy hét múlva más néven, más formában megjelenik ugyanaz... Véleményem szerint egészen másként kellene megoldani ezt a problémát.

– A Zrínyi Médiahoz eljuttatott gondolatébresztő írásodban azt olvashatjuk, hogy a megoldást az jelentené, ha a talmi csillogás helyett olyan magyar hőseket állíthatnánk fiataljaink elé példaképpül, akik valódi eszményképet jelentenének számukra. Példaként Kossuth Lajost említed. Ennyire érdekelné szerinted a potenciálisan veszélyeztetett korosztályt a történelem, a hadtörténelem?

– Ezt nem mondanám, de nem is ebben a korban kellene ezt az egészet el-

A Zrínyi Média drogellenes programjába bekapcsolódott Sznytt Dániel pályakezdő, okleveles hadtörténész is, aki szerint a probléma mélyen gyökerezdik: a drogfogyasztás maga csupán okozat.

– Az ok valójában a fogyasztói társadalomban keresendő. A mai fiatalok jelentős része mentálisan súlyos torzuláson esett át. A hazaszeretet, a hazáért tenni akarás, egyáltalán a társadalomba tartás helyett az ego, mint az önzés formája került előtérbe. Az úgynevezett fogyasztói társadalom lerombolja a közösséghez tartozást, és helyette a „Vedd meg, szerezd meg, birtokold!” eszmét hirdeti. Erre a képre ráerősítenek egyes tömegtájékoztatói eszközök is, amelyek híres és kevésbé híres, sztárolt emberek, „celebek” sok esetben deviáns jellegű viselkedési formáját, életstílusát állítják követendő példaképként az arra fogékony fiatalok elé. Ez a deformálódott életstílus pedig egyre nagyobb teret nyer a fiatalok körében, és ennek az életstílusnak a „természetes” velejárója a drogfogyasztás, amely egyre növekvő méreteket ölt.

– Saját tapasztalat mondatja mindezt veled?

ETÉÉRT

kezdeni. Sokkal inkább az általános iskolában, illetve a gimnáziumban. Ha kis korban elmélyül a gyerekekben a történelem iránti szeretet, akkor arra később már lehet építeni. Az iskolából már kikerült, idősebb generációt, mondjuk a Való Világ és társai mellett általában nemigen érdeklődnek Zrínyi Miklós hőstettei... De az általános iskolások még nyitottak; az ő érdeklődésüket még el lehetne terelni a tévé elől. Egyébként más területeken is találhatunk példákat, vegyük csak például Gera Zoltán esetét...

– Aki úgy lett nemzetközi szinten is ismert, válogatott futballista, hogy az ellenfél szurkolói korábban a „szípus Gera” rigmussal próbálták kizökkenteni a játékból.

– Pontosan. Ő most a magyar válogatott csapatkapitánya, és korábban bevallottan élt ilyen szerekekkel, de aztán leszokott rólok. Ezt annak idején a médiában nemigen kapták fel, pedig ő akár a drogellenes harc vezető reklámarca is lehetne. Ha esetleg a haderő összefogna ez ügyben a Magyar Labdarúgó-szövetséggel... végül is a sport és a honvédség nem állnak olyan távol egymástól.

– A program kapcsán vannak ötleteid?

– A fiatalok körében például lehetne

reklámozni a hadtörténelmet számítógépes csatakonstrukcióval. Sokan ugyanis azt hiszik, hogy a történelem és a katonaság unalmas, holott ez egyáltalán nem így van. Egyetemistaként már tettünk is erre egy kísérletet. Létezik egy nagyon híres és népszerű számítógépes játék, a Total War. Eredetileg a Római Birodalom korában játszódik, de a különféle kiegészítőknek köszönhetően már jó néhány más történelmi korszakban is játszhatunk. Mi némileg átprogramoztuk ezt a játékot és lejátszottuk – természetesen hűen a történelmi tényekhez – például a napóleoni háborúk számunkra különösen emlékezetes győri csatáját. Megnöveltük a rendelkezésre álló katonák létszámát, megváltoztattuk a terepet és csak a katonaságot szemszögéből néztük az eseményeket. A hadsereget szekciókra bontottuk és minden szekciót más-más játékos irányított. Ezek az alparancsnokok természetesen nem beszéltek egymással, csak úgy mond jelentéseket írtak a parancsnoknak – aki viszont a számítógépek képernyőit nem látta. Pusztán

a befutott jelentések alapján, egy terepasztalon követte az eseményeket, és a jelentések alapján adta ki a parancsokat.

– Az ilyen csata eléggé látványos lehet. Egyéb ötlet?

– Ami ugyancsak látványos lenne, az a katonai felvonulás. Szerintem ez sokakat érdekelne és emelné a honvédség presztízsét. Egy alkalommal láttam a televízióban, hogy Moszkvában ismét rendeztek ilyen katonai parádét. Ropant impozáns látvány volt. Szerintem az Andrásy úton ezt nálunk is meg lehetne valósítani.

– Ha jól emlékszem gondolatébresztő írásodra, abban még regénypályázatban is gondolkodtál.

– A mai magyar irodalomból sajnálatos módon hiányzik a történelmi regény, mint önálló műfaj. Gondoljunk csak bele abba, hogy Jókai Mór, Gárdonyi Géza, Jósika Miklós báró és társai megszerették olvasótáborukkal a magyar hősokeket. Jó lenne, ha a Zrínyi Média például évenkénti rendszerességgel támogatna, meghirdetne regény- vagy novellapályázatot. A mai fiatalok körében az igény ugyanis jelenleg is megvan az olvasmányos, közérthető stílusban megírt regények iránt – hiszen például az úgynevezett „fantasy irodalom” nagy népszerűségnek örvend. Ezek a regények olvasmányos stílusban mutathatnák be a magyar történelem egy-egy ismert vagy kevésbé ismert történelmi korszakát és azok hőseit.

– Kiről lehetne például történelmi regényt írni?

– Hirtelen gróf Hadik András neve jut eszembe. Róla nem sokat tud az átlagember, pedig ő volt az, aki a hétéves háború alatt egy merész hadművelet során megsarcolta Berlint. Hozzá hasonló bátor és kreatív hősökre, illetve példaképekre lenne szükség ma is.

IN MEMORIAM...

Két, egymáshoz bántóan közeli évszám a sírkövön...

Sokáig egy focicsapatban játszottunk. Nem voltunk barátok, de haverok azért igen. Jó megjelenésű, magas, erős testalkatú hátvéd volt. Legalább olyan nehéz volt mellette elvinni a labdát, mint nekünk feldolgozni a szörnyű hírt. Tudtuk róla, hogy a szülei nem túlzottan rózsás a kapcsolata, és azt is, hogy nem az a típus, aki szombat este nékint éjféli előtt már az igazak álmát alussza. De amikor az egyik meccs előtt kiderült, hogy többé már nem húzza fel magára a négyes számú mezt, néhány pillanatra egyikünk sem kapott levegőt.

Túladozás. A mentők már nem tudtak rajta segíteni. Túl sok részletet még a temetés után sem tudtunk meg. Akaratos, lobbanékony természetű és makacs csapatársunknak senki sem tudott parancsolni; sajnos, mint kiderült, ő sem saját magának. Mivel változtatni nem tudunk rajta – ha úgy érezték, neki van igaza, akár öt-hat emberrel szemben is meg tudta magát védeni –, kénytelenek voltunk megszokni egyéniségének sajtáságos vonásait. A futballpályán ez még nem számított annyira, ám többé-kevésbé sejtetni lehetett, hogy előbb-utóbb hatalmas pontot kap az élettől. Halálos csapásra viszont senki sem számított. Túladozás. Nem, nem volt drogfüggő. Ahogy mesélték, „csak” kipróbálta. Talán azt hitte, hogy a fehér pornak is tud parancsolni; vagy azt, hogy módosult tudatállapotban talán könnyebb lesz elviselnie az életet. Pedig lehetett volna tüzeltő vagy katona, vagy éppen bármi más... de most két évszám csupán a fekete márvány sírkövön.

K. G.

A LABDARÚGÁS, A TORNA ÉS A VÍVÁS MELLETT, 1908. AUGUSZTUS 10-ÉN, A KISPESTI ATHLETIKAI CLUB (KAC) ALAPÍTÓ KÖZGYŰLÉSÉN A RÉSZTVEVŐK ÚGY HATÁROZTAK: AZ ATLÉTIKÁT IS FELVESZIK A SPORTÁGAK KÖZÉ. A BUDAPESTI HONVÉD SE ATLÉTIKA-SZAKOSZTÁLYÁNAK TEVÉKENYSÉGE AZÓTA TÖRETTEN...

Az ötvenes évektől kezdve honvédek atléták nagyon szép nemzetközi eredményeket értek el. 1952-ben, a helsinki olimpián, ötven kilométeres gyaloglásban nyert bronzérmeket például Róka Antal, majd ugyancsak ebben az évben tűnt fel a Honvéd későbbi világhírű középtávfutója, Rózsavölgyi István is, aki a római olimpián, 1500 méteren szerzett bronzérmeket. Az ő nevéhez összesen hét világszűcs, húsz magyar bajnoki cím, tucatnyi országos szűcs fűződik. A legendás Iharos, Rózsavölgyi, Tábori, Mikes váltó pedig az ötvenes évek végéig világszűcsre verhetetlen volt. Ha tovább lapozgatjuk a klub atlétáinak történelmekönyvét, kiderül,

hogy az 1955-ös esztendő volt a legkiemelkedőbb év. A nemzetközileg is jelentős eredmények jórészt Iharos Sándor nevéhez fűződnék, aki a versenyidény alatt 1500 méterrel tízezer méterig minden távon (!) megdöntötte a világszűcsot. Iharos abban az évben nemzetközi szinten megkapta Az év sportolója címet, amelyet magyar sportoló azóta sem érdemelt ki. A sors fintora, hogy az 1956-os nyári olimpiai játékokra (amelyet Ausztráliában rendeztek november végén, december elején) az abszolút favoritnak számító Iharos az októberben kitört forradalom miatt nem tudott kiutazni.

A későbbiekben aztán olyan atléták

ÖVÉK A JÖVŐ

A Honvéd atlétika-szakosztálya természetesen jelenleg is több, nemzetközileg is kiemelkedő teljesítményre képes atlétával rendelkezik. Ilyen például a hétpróbázó Farkas Györgyi, illetve a fiatalabb korosztályból Nguyen Anasztázia rövidtávúfutó, Máriássy Ádám súlylökő, Krizsán Xénia hétpróbázó, Varga Bianka és Hernádi Gábor gerelyhajító, valamint Szabó Diána és Horváth Felícia rúdugró.

Többen közülük az elmúlt évben részt vettek Szingapúrban az ifjúsági olimpiai játékokon (EYOF: European Youth Olympic Festival).

ÉREMGYŰJTŐ PONTVADÁSZOK

Szakosztálymustra: atlétika

A kép jobb oldalán Tatár István, balról pedig Iharos Sándor, a legendás futó azonos nevű fia.

423-as rajtszámmal Schmelz Fanni, a honvédos atlétareményesség.

őregbíftették a Honvéd hírnevét, mint Kalocsay Henrik Európa-bajnoki bronzérmes hármassugró, Lendvainé Bogárné Judit olimpiai negyedik helyezett súlylökő, Major István háromszoros Európa-bajnok magasugró (fedett pályás), valamint Szécsényi József és Fejér Géza olimpiai és Európa-bajnoki helyezett diszkoszvetők. A közel-múltból pedig az Európa- és világ-bajnoki, illetve olimpiai helyezést elérő hétrébázó Ináncsi Rita, valamint az Európa-bajnoki 3. helyezett és világ-bajnoki negyedik helyezett (2009-ben visszavonult) Vaszi Tünde emelhetők ki.

A jelen és a múlt között az atlétika-szakosztály jelenlegi igazgatója, Tatár István a kapcsol. Az egykori kiváló rövidtávfutó 2009-től tölti be ezt a posztot, és azóta a hazai sporttegye-

sülteket éves összesített pontversenyében mindig a Honvéd végzett az élen.

– Ez nekem presztízs kérdés – szögezi le az igazgató, majd elmondja, hogy az idei magyar bajnokság is jól sikerült. A klub az elmúlt évekhez képest is több aranyat szerzett (nyolcat), de számos további érem- és pontszerző hely is jelzi: komoly szakmai munka folyik a Honvédban. Ez főleg az utánpótlásra értendő, mert manapság már elsősorban nem a felnőtt versenyzők, hanem a gyermek, serdülő, ifi korú versenyzők – az utánpótlás – képezik a szakosztály bázisát.

Kétségtelen, hogy a felnőtt versenyzők a szakosztály létszámához képest kevesen vannak. Tudomásul kell venni, hogy a világ megváltozott – elemzi a kialakult helyzetet az igaz-

A BHSE atlétika-szakosztálya és annak létesítményei lehetőséget kínálnak biztosítani mindazok számára, akik az aktív kikapcsolódást és az egészséges életmódot fontosnak tartják, és akár professzionális, akár amatőr szinten rendszeresen sportolni kívánnak. A fővárosban élők és dolgozók körében egyre nagyobb az igény a különböző sportolási lehetőségeket kínáló olyan létesítmények iránt, amelyek lehetőség szerint mind a munka- és lakóhelyekhez, mind az iskolákhoz, mind pedig a zöldövezetekhez közel esnek. A szakosztály talán az egyetlen olyan sportcentrum a fővárosban, amely mind a négy követelménynek megfelel: a sportlétesítmény Budapest szívében, a XIII. kerületben, számos iskola és irodaház közelében található, mindössze tíz percre a Margitszigettől és a Városligettől.

Iharos, Tábori, Rózsavölgyi és Mikes a 4x1500 méteres váltó világbajnokai 1955-ben

Nguyen Anasztázia, 401-es rajtszámmal

gató. Én még 1969-ben kerültem ide gyerekként, és 1991-ig atletizáltam Honvéd-színekben. Olyan versenyzők mellett, akik annak idején a válogatott hetven távollékát adták. Például Cifra Zoltán súlylökő, vagy Irányi Margit súlylökő... de nem akarok senkit sem kihagyni. Ha csak a saját szakágamat, a sprinter szakágát nézem, a mai napig mi tartjuk az egyesületi csúcst. Bár ma lennének ilyen eredményeink... No, de ezt hagyjuk is, nem akarok visszamenni a múltba. Ma a munka és a pénz körül forog minden, és ha emellett belefér a sportolás, akkor jó. Én mindenkit tisztelek és becsülök, aki a munka, a tanulás mellett sportol, versenyez, és a Honvédnak hoz pontot – mondja. Aztán hozzátesszi, hogy manapság az első számú cél: a gyerek szeresse meg az atlétikát. Ez ugyanis

alapsportág: számos más sport alapját képezi például a futás. Én nem haragszom meg akkor, ha valaki nálunk atletizál két évet; közben kiderül, hogy nagyon jól dob és elmegy kézilabdázni. Az alapokat nálunk megkapta, azok pedig nélkülözhetetlenek. A Honvédban klubon belül más sportágak képviselői is lejárnak gyakran például futni – mondja az igazgató. Aztán kifejti, hogy manapság az iskolai testnevelés gyakorlatilag nem létezik, vagy ha igen, akkor nagyon háttérbe szorul. Pedig a testnevelési órákon kellene kiválasztani a gyerekeket, és képességeik szerint irányítani.

– Kénytelenek vagyunk tehát önerőből válogatni – folytatja Tatár István. – Idén először szerveztünk például napközis rendszerű gyerektábort, ahol voltaképpen játékos formában is-

Máriássy Ádám súlylökő

Szabó Daniella, az ugrószármok specialistája

merkedtek meg a gyerekek az atlétikával. Összesen 150-180 gyereket tudunk foglalkoztatni. Ha csak ötven visszajönnek, nekem már megérte.

